

HRVATSKI VOJNIK

Broj 34. Godina II. 20. svibnja 2005. www.hrvatski-vojniki.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 4,30 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Razgovor

Pjer Šimunović, nacionalni koordinator za NATO u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija

Stekli smo izniman ugled i na vojnom i civilnom području

BANGKOK

Zlatna kobra

Veliki projekt *Cobra Gold* u organizaciji Tajlanda i SAD-a otpočeo je 13. a trajat će do 25. svibnja. Riječ je o seriji vježbi namijenjenoj pripremi za reakciju u slučaju neke velike prirodne katastrofe poput prošlogodišnjeg tsunamija. U vježbu su, osim organizatora, uključene i snage Singapura i Japana, te promatrači iz drugih zemalja. Primjerice, jedna od vježbi uključuje moguću situaciju koja bi nastala nakon dva potresa i tsunamija, s ukupno 121 000 mrtvih. Također, vježba uključuje i stvarne projekte pomoći civilnoj zajednici na Tajlandu, poput cijepljenja djece, gradnje škola i puteva u šest pokrajina, među njima i pokrajini Phang Nga, koja je prošlog prosinca bila najviše poharana razornim valom.

VILNIUS

Ne profesionalizaciji

Litvanski parlament odbio je zakonski prijedlog kojim bi se oružane snage te baltičke zemlje potpuno profesionalizirale. Prijedlog je potekao od dva zastupnika Središnje liberalne stranke, uz obrazloženje da aktualni sustav otvara "uvjete za korupciju i mehanizme za izbjegavanje služenja vojske", te da "ročna vojska ne ispunjava zahtjeve aktualnog vremena". Jedan od predlagatelja, Algis Kasetas, dodao je da "litvansko članstvo u NATO-u zahtijeva brzu i profesionalnu vojsku, koja je sposobna služiti se modernim naoružanjem i opremom". Od nazočnih zastupnika, 45 ih je glasovalo protiv, 19 za, a njih četvorica su bili suzdržani.

WASHINGTON

Novi načelnik zrakoplovstva

Američki predsjednik George W. Bush odredio je generala Teda Moseleya (na slici) kao novog načelnika stožera Američkog ratnog zrakoplovstva. Na toj funkciji Moseley bi trebao zamijeniti generala Johna Jumpera. Moseley, inače pilot lovca, zapovijedao je zrakoplovnim snagama u jugozapadnoj Aziji tijekom rata u Afganistanu i Iraku, prije nego što je stupio na aktualnu poziciju zamjenika načelnika stožera. Bushovu nominaciju mora zakonski odobriti američki Senat.

PERZIJSKI ZALJEV

Spasioci s USS Mustina

Potkraj prošlog tjedna, dok je obavljala rutinske zadatke sigurnosnog nadgledanja voda sjevernog dijela Perzijskog zaljeva, posada američkog razarača USS Mustin obavila je i spasilačku misiju. Primivši dojavu sunarodnjaka s nosača USS Carl Vinson, koji je dobio poziv u pomoć broda *Olympias* koji je plovio pod zastavom Paname, Mustin je reagirao brzo i iz vode i zapaljene palube ukrcao 27 putnika i članova posade (25 Indijaca, po jedan Nepalac i Šrilančanin). Pružena im je medicinska pomoć i svi su dobrog zdravlja. Uzrok požara koji je buknuo u strojnici *Olympiasa* još je nepoznat.

KABUL

Eksplוזija u Afganistanu

Dvojica mrtvih i petorica ozlijeđenih tragična je bilanca nesreće blizu grada Qalat u južnom Afganistanu, kada je vozilo s afganistanskim vojnicima u sklopu konvoja 16. svibnja naletjelo na eksplozivni paket s otprilike šest kilograma eksploziva. Eksplozija je u zemlji ostavila krater promjera dva i dubine jednog metra. General James G. Champion, jedan od čelnih ljudi tamošnjih američkih trupa, izrazio je ogorčenje, ustvrdivši da

"Amerikanci rade, vježbaju i žive s Afganistancima", te da je "napad na afganistanske vojnike napad na sve nas".

MOSKVA

Pad i eksplozija MiG-a-29, aviona ruskog zrakoplovstva, koji su se dogodili 12. svibnja blizu zračne luke Andreapol, izazvao je, prema riječima zapovjednika zrakoplovstva generala Vladimira Mihailova, privremenu suspenziju svih letova tog tipa

aviona u Rusiji. Avion je letio kao dio skupine od njih šest, izvodeći jednostavne manevre u oblacima na velikim visinama. To je bila prva ovogodišnja zrakoplovna nesreća u ruskim OS, a prizemljenje MiG-ova-29 potrajat će dok istraga o uzrocima ne bude završena.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipičić
Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)
Prijevod: Jasmina Pešek
Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić
Lektor: Lidija Bogišić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje),
devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-
platnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:
MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojniki.hr>
E-mail: hrvajnik@morh.hr
Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

**Pjer Šimunović, nacionalni
koordinatorski za NATO u Mi-
nistarstvu vanjskih poslo-
va i europskih integracija**

*S iznimnim zadovoljstvom uvje-
rili smo se da naše ekipe sjajno
rade svoj posao, visokoprofe-
sionalno i s punom predanošću,
u vrlo teškim okolnostima*

Strana 4

Obilježen Spomendan na bleiburške žrtve i žrtve Križnoga puta

*“Prestanite s dvostrukim mjerilima
u poštivanju žrtve!”, poručio je u
propovijedi kardinal Vinko Puljić,
istaknuvši kako žrtvama “ne želimo
stvarati ni mitologiju
ni ideologiju”*

Strana 8

**Satnija za međunarodne
mirovne operacije
4. gardijske brigade**

*Jedan pješački vod sudjelovat
će tijekom srpnja na međuna-
rodnoj vojnoj vježbi u Albaniji.
Vod iz sastava satnije će kao
hrvatski kontingent sudjelovati
u provedbi svih složenih vojnih
operacija u potpori miru s pos-
trojbama iz više stranih zemalja*

Strana 12

Komunikacije budućnosti - osobni radio za svakog vojnika

*Zapovijedanje, vođenje i komuniciranje na različitim razi-
nama zapovjednog lanca služi se i različitim metodama
djelovanja. Tako npr. dnevni sastanci generala rezultiraju
u zapovjedima o postupanju koje se modernim komu-
nikacijama mogu brzo prenijeti i trenutačno prikazati na
zaslonima računala. S druge strane provođenje takvih
zapovijedi na najnižoj razini, na samoj bojišnici, pretvara
se u vrlo težak, naporan i zamoran posao*

Strana 20

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Pjer Šimunović

nacionalni koordinator za NATO
u Ministarstvu vanjskih poslova i
europskih integracija

- albansko-hrvatsko-makedonski vojnomedicinski tim na ljetu stiže u Afganistan
- razgovori s čelnim ljudima NATO-a, ISAF-a i Afganistana vodili su se radi nastavka i povećanja našeg angažmana

S iznimnim zadovoljstvom uvjerali smo se da naše ekipe sjajno rade svoj posao, visokoprofesionalno i s punom predanošću, u vrlo teškim okolnostima. Također da su kod zapovjedništva ISAF-a stekle izniman ugled, kao i kod afganistanskih vlasti i pučanstva, a što daje izvrsne temelje za osmišljavanje daljnjih koraka i za puno kapitaliziranje njihovoga truda i njihovih postignuća. Mogli smo se osvjedočiti u izvrsan timski duh, prijateljstvo i stabilnost koja vlada u našim kontingentima

Stekli smo izniman ugled i na vojnom i civilnom području

Iz Afganistana Robert MIKAC

U razgovorima koje smo vodili najvažnija tema bila je naš angažman u Afganistanu

U službeni posjet 5. HRV CON-u 20. travnja stiglo je tročlano izaslanstvo u sastavu: Pjer Šimunović i Ivan Velimir Starčević iz MVP-a i bojnik Nikica Miljak predstavnik MORH-a. Razlog posjeta bio je upoznati se i sa situacijom na terenu tijekom boravka u Kabulu i Fayz Abadu. Iako su imali određenih problema zbog zatvaranja kabulske zračne luke te tako propustili određene sastanke, dojmovi

izaslanstva više su nego dobri. Tijekom višednevnog boravka u Afganistanu imali su poprilično važnih kontakata a i upoznali su se s realnošću tamošnje situacije. U hrvatskom kampu iskoristili smo priliku za razgovor u kojem su Pjer Šimunović i bojnik Nikica Miljak kazali nešto više o cilju dolaska, planovima za budućnost i njihovom viđenju trenutačne situacije i položaja naših pripadnika u misiji.

Bojnik Nikica Miljak

zapovjednik 4. kontingenta OSRH
u misiji ISAF VI i član izaslanstva

- razmatramo mogućnosti još kvalitetnijeg sudjelovanja hrvatske države kao partnera u ovoj NATO misiji. Pripadnici VP-a OSRH, sa stečenim iskustvima kroz sada već pet rotacija, mogu u tome puno pridonijeti

Ponovno ste u Kabulu. Kako se osjećate?

Povratak u "theatre", ponovno u zoni operacije. Lijepo se vratiti nakon nekog vremena, nakon što su se dojmovi slegnuli rasterećen od zapovjednih obveza i vidjeti ljude s kojima sam do jučer radio.

Koja je zapravo svrha Vašeg posjeta?

Došao sam kao potpora kolegama iz MVP-a, odnosno kao osoba koja je vrlo dobro upoznata sa stanjem u misiji i samoj državi. Kao što znate sva izvješća i sve prezentacije ne daju dovoljno stvaran prikaz stanja na terenu. Stoga su se predstavnici MVP-a odlučili za posjet i obilazak misije jer je to najbolji način uvida u ukupnu problematiku.

Koji su razlozi Vašeg posjeta Afganistanu?

Naše stručno izaslanstvo, u kome su bili još Ivan Velimir Starčević, opunomoćenik ministra u MVPEI-u, diplomat predviđen za sljedeću rotaciju u Afganistanu, i bojniki Nikica Miljak iz Uprave vojne policije, bivši zapovjednik našega kontingenta u ISAF-u, obišli su pripadnike našeg kontingenta u Kabulu i Feyz Abadu. U razgovorima koje smo vodili najvažnije teme su bili naš angažman u Afganistanu, ponajprije razmještaj zajedničkog albansko-hrvatsko-makedonsko vojnog medicinskog tima u ISAF-ovoj bazi smještenoj u kabulskoj zračnoj luci, a koji slijedi već na ljeto.

Naš vojni kontingent u Kabulu ima 50 pripadnika, dok u ISAF-ovom Pokrajinskom timu za obnovu (*Provincial Reconstruction Team, PRT*) u Feyz Abadu, koji vodi SR Njemačka, imamo civilni tim: diplomata Dražena Hrastića i policijske inspektore Daria Dudasa i Ivana Odeljana, savjetnike afganistanskih pokrajinskih policijskih struktura. Posebno smo ponosni

da oni imaju vrlo veliko povjerenje u naše pripadnike. Naime, zapovjednik našeg kontingenta u Kabulu, bojniki Tihomir Zebec sada je i zapovjednik (*Provost Marshall*) cijele multinacionalne satnije vojne policije u ISAF-ovoj Kabulskoj multinacionalnoj brigadi (KMNB), dok je Hrastić u PRT-u u Feyz Abadu zamjenik direktora civilnih poslova.

Naše su ekipe profesionalne i stekle su izvrstan ugled

Kako Vam se čini situacija na terenu?

S iznimnim smo se zadovoljstvom mogli osvjedočiti, na prvom mjestu, da su naše ekipe dobro, da sjajno rade svoj posao, visokoprofesionalno i s punom predanošću, u vrlo teškim okolnostima. Tu mislim na uvjete života i rada te osobito ozbiljnosti sigurnosne situacije kao i da su kod zapovjedništva ISAF-a stekle izvrstan ugled, kao i kod afganistanskih vlasti i pučanstva, a što daje dobre temelje za osmišljavanje daljnjih koraka i za puno kapitaliziranje njihovoga truda i njihovih pos-

Naš vojni kontingent u Kabulu ima 50 pripadnika, dok u ISAF-ovom Pokrajinskom timu za obnovu u Feyz Abadu, koji vodi SR Njemačka, imamo civilni tim: diplomata Dražena Hrastića i policijske inspektore Daria Dudasa i Ivana Odeljana. Zapovjednik našeg kontingenta u Kabulu, bojniki Tihomir Zebec sada je i zapovjednik cijele multinacionalne satnije vojne policije u ISAF-ovoj Kabulskoj multinacionalnoj brigadi dok je Hrastić u PRT-u u Feyz Abadu zamjenik direktora civilnih poslova

Poruka našim pripadnicima u misiji i svima onima koji se za nju spremaju je da upornim radom, podizanjem spremnosti, što učinkovitijom obukom, opravdaju dano im povjerenje i da na najbolji način predstavljaju VP, OS i RH u inozemstvu

■ Hrvatsko izaslanstvo u pratnji naših vojnih policajaca u obilasku područja oko Kabula

U razgovorima koje smo dogovorili namjeravamo razmotriti mogućnosti još kvalitetnijeg sudjelovanja hrvatske države kao partnera, u toj NATO misiji. Naravno da mi, pripadnici VP-a OSRH, sa stečenim iskustvima kroz sada već pet rotacija snaga, možemo u tome puno pridonijeti.

Kakav je položaj pripadnika OSRH u misiji ISAF?

Ravnopravan, ako ne i bolji, zašto to ne reći, od svih ostalih pripadnika misije ISAF, osobito u profesionalnoj provedbi zadaća. To smo definitivno dokazali. Posebno je to vidljivo na dužnostima unutar MNMP satnije,

tignuća. Nadalje, mogli smo se osvjedočiti u izvrstan timski duh koji vlada u našim kontingentima, prijateljstvo i stabilnost, a što su velika dostignuća, imajući na umu teškoće te misije.

Snimanje stanja na terenu

Koje ste sve kontakte i sastanke ostvarili tijekom boravka u Afganistanu?

Uz, dakako, razgovore sa zapovjednicima i pripadnicima našeg kontingenta u Kabulu i Feyz Abadu, imali smo korisne razgovore s visokim civilnim predstavnikom NATO-a, bivšim turskim ministrom vanjskih poslova, Hikmetom Cetinom, s turskim i njemačkim generalima, zapovjednicima kabulske multinacionalne brigade, s prvim zamjenikom afganistanskog ministra unutarnjih poslova, s njemačkim zapovjedništvom PRT-a u Feyz Abadu, sa zamjenikom guvernera pokrajine Badakhshan i šefom pokrajinske policije, s predstavnicima UN-a i nevladinih humanitarnih organizacija u Badakhšanu. Posebice, u Feyz Abadu smo imali priliku razgovarati i sa šefom

■ Uz Kabul hrvatsko izaslanstvo boravilo je i u Feyz Abadu, gradu u teško pristupačnom dijelu Afganistana

Sonderstaba Afghanistan u njemačkom ministarstvu vanjskih poslova, dr. Kochom, koji se nalazio u posjetu Afganistanu baš kada i mi. Smisao svih razgovora bio je snimanje stanja na terenu, identificiranje potreba mirovne operacije i samoga Afganistana, te razmatranje naših mogućnosti u svjetlu nastavka i povećanja angažmana.

Kakve dojmove ćete ponijeti iz Afganistana?

Što se mirovne operacije tiče, riječ je o dobro organiziranom i vođenom, potrebnom, ambicioznom i dugoročnom angažmanu međunarodne zajednice, u svrhu stvaranja samoodržive afganistanske države, u političkom, gospodarskom i sigurnosnom pogledu. Uz kon-

tinuiranu potporu vjerodostojnih vojnih snaga, naglasak se sve više stavlja na razvojne, gospodarske i obrazovne dimenzije, koje trebaju omogućiti trajnu stabilizaciju zemlje. Potrebe Afganistana, zemlje koja je proživjela desetljeća rata i zlostavljanja, su goleme, i to na svim područjima. Prvi dojam koji čovjek ponese iz Afganistana, je da je to zemlja očaravajuće ljepote i ponosnih ljudi.

Koje su razlike između Kabula i Feyz Abada?

Velike. Kabul je kaotičan, milijunski grad, napet, prepun različitih snaga sigurnosti. Feyz Abad se pak nalazi u teško pristupačnom dijelu Afganistana. Tamo vrijeme teče drukčijim ritmom. ■

gdje smo zbog dosadašnjih uspjeha i inzistirali da u toj rotaciji snaga dobijemo mjesto *Provost Marshala*. Tijekom proteklih misija pokazali smo da to mjesto zaslužujemo, zbog uspjeha u radu, ali i zbog broja djelatnika unutar MNMP satnije, gdje imamo udjel od oko 50% vojnih policajaca. I u jedno

sam siguran. Pripadnici naših OS obavljaju zadaće vrlo profesionalno, a to stalno dokazujemo i u misijama.

Što mislite o stanju u Afganistanu danas, za razliku od Vašeg zadnjeg boravka u toj zemlji?

Kao zapovjednik 4. HR KON-a obnašao sam dužnost i časnika za vezu u zapovjedništvu ISAF-a. U svom radu i kontaktima susretao sam se sa ljudima koji u toj zemlji obnašaju visoke dužnosti, te mogu istaknuti da kod njih postoji velika želja za napretkom, izgradnjom države i državnog ustroja, usvajanjem novih znanja, prihvaćanja demokratskih standarda razvijenog svijeta. Mislim da ta zemlja ima perspek-

tivu i da će misija ISAF ispuniti ciljeve, a OSRH dokazati svojim sudjelovanjem da su pouzdan partner, te da mogu provesti svaku takvu i sličnu zadaću u skladu sa svojim potencijalima.

Koju biste poruku uputili svim pripadnicima u misiji?

Poruka našim pripadnicima u misiji i svima onima koji se za nju spremaju je da upornim radom, podizanjem spremnosti, što učinkovitijom obukom, opravdaju dano im povjerenje i da na najbolji način predstavljaju VP, OS i RH u inozemstvu. To je pravo mjesto za dokazivanje i uvjeren sam, profesionalni izazov za svakoga tko je odabrao taj poziv. ■

Seminar u Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku

Potporna zemlje domaćina

U Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku od 16. do 18. svibnja održan je seminar **Potporna zemlje domaćina (Host Nation Support - HNS)**.

Seminar su organizirali Ministarstvo obrane i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija u suradnji s Logistics Management Institute (LMI) Washington DC, a u njegovom su radu uz predstavnike MO-a i OS-a, MVP-a i LMI sudjelovali i predstavnici Ureda Predsjednika, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva financija i Držav-

ne uprave za zaštitu i spašavanje.

Naime, HNS je kompletna logistička i potporna organizacija potrebna za prihvata savezničkih i prijateljskih snaga u zemlji domaćinu i jedan je od stupova funkcioniranja NATO-a, a jedna od značajki seminara je, kako nam je rekao Pjer Šimunović, nacionalni koordinator

za NATO, upravo to što on nije ograničen samo na MORH koji je, što je logično, glavna organizacija, već i na potrebu senzibiliziranja najšireg kruga ministarstava i agencija koje obuhvaća HNS.

Seminar je važnim ocijenio i Igor Pokaz, pomoćnik ministra obrane za obrambenu politiku, jer se, kako je rekao, radi o temi koja kod nas još uvijek nije riješena, a čije je rješavanje nužno, i to ne samo zato jer je to jedan partnerski cilj koji smo preuzeli u pristupanju NATO-u već, kako je rekao, i zbog nas samih kako bismo konačno posložili svu regulativu te da se u svakom trenutku zna tko je i za što nadležan.

L. PARLOV

Izaslanstvo MORH-a i OS-a u Skoplju

U Skoplju je 12. svibnja održan redoviti sastanak zamjenika načelnika GS-a OS zemalja članica Foruma ministara obrane jugoistočne Europe pod predsjedavanjem zamjenika načelnika Glavnog stožera oružanih snaga Republike Makedonije general bojnika Miroslava Stojanovskog.

Na sastanku je sudjelovalo peteročlano izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Hrvatske i oružanih snaga Republike Hrvatske predvođeno zapovjednikom Hrvatske kopnene vojske general pukovnikom Marijanom Marekovićem.

SEDM proces inicirali su u ožujku 1996. godine ministri obrane šest zemalja kako bi pospješili međusobnu regionalnu obrambenu i vojnu suradnju koja je ključna za sigurnost u jugoistočnoj Europi. Zajedničkom inicijativom i projektima suradnje, djelovanje SEDM procesa usmjereno je ka postizanju integracije u euroatlantske strukture.

Uključivanjem Ukrajine u SEDM, proces će se proširiti na 11 zemalja (Albanija, Bugarska, Grčka, Hrvat-

ska, Italija, Makedonija, Rumunjska, SAD, Slovenija i Turska stalne su članice).

Kao neformalna asocijacija ministara obrane, SEDM nema osnivačkog dokumenta. No, sukladno sporazumu potpisanom u Grčkoj 9. listopada 2000. osnovan je Koordinacijski odbor SEDM-a koji usklađuje brojne aktivnosti u sklopu SEDM-a, osim onih koje se odnose na SEEBRIG (South East Europe Brigade), za koju je osnovan poseban političko-vojni odbor.

U SEEBRIG-u, čije osnivanje je vrijedan doprinos sigurnosti i stabilnosti u području jugoistočne Europe, sudjeluje sedam država (Albanija, Bugarska, Grčka, Italija, Makedonija, Rumunjska i Turska), dok su Hrvatska i Slovenija promatrači.

Na sastanku u Skoplju osim zamjenika načelnika glavnog stožera zemalja članica SEDM-a sudjelovali su i predstavnici Zapovjedništva združenih snaga iz Napulja (JFC Naples) i Zapovjedništva združenih snaga iz Brunssuma (JFC Brun-

ssum), koji su upoznali visoke vojne predstavnike sa stanjem u mirovnim operacijama na Balkanu i u Afganistanu.

Tijekom sastanka razmijenjena su mišljenja o aktivnostima SEDM-a te o otklanjanju nedostataka SEEBRIG-a utvrđenih prilikom provjere operativne spremnosti SEEBRIG-a za sudjelovanje u mirovnoj misiji.

Osobita pozornost posvećena je rezultatima provedene provjere operativne spremnosti SEEBRIG-a, kao i mogućnostima razmještanja snaga u misiji ISAF u sklopu Kabulske multinacionalne brigade (KMBN), te statusu operativne spremnosti za sudjelovanje u nekoj od operacija potpore miru.

Predstavljeni su budući predsjedatelj Koordinacijskog odbora i Političko-vojnog odbora SEEDM-a, veleposlanik Agim Fagu iz Albanije i budući zapovjednik SEEBRIG-a brigadir Neyka NENOV iz Bugarske, priopćeno je iz Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a.

Obilježen Spomendan na bleiburške žrtve i žrtve Križnoga puta

Šezdeset godina manipuliranja žrtvama

“Prestanite s dvostrukim mjerilima u poštivanju žrtve!”, poručio je u propovijedi kardinal Vinko Puljić, istaknuvši kako žrtvama “ne želimo stvarati ni mitologiju ni ideologiju”

Priredila Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

Brojni građani iz Hrvatske i inozemstva i ove su godine pohodili Bleiburško polje kako bi odali počast žrtvama jedne od najvećih tragedija hrvatskog naroda koja se dogodila prije šezdeset godina, 15. svibnja 1945., kada su poubijani brojni hrvatski vojnici i civili, čiji točan broj još uvijek nije pouzdano utvrđen, a koji su nakon neuspjele predaje savezničkim snagama izručeni partizanima te su potom skončali u nekoj od brojnih masovnih grobnica uzduž Križnoga puta.

Bleiburg - mjesto planski smišljenih egzekucija

Ovogodišnji je Spomendan na žrtve Bleiburga i Križnoga puta održan 14. svibnja pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora i u organizaciji Počasnog bleiburškog voda, a uoči spomen-mise na Bleiburškoj poljani okupljenima se obratio predsjednik Sabora Vladimir Šeks. Prisjećajući se vremena u kojem se dogodila ta tragedija hrvatskoga naroda, ukazao je na važnost utvrđivanja povijesne istine, zaključivši da je Bleiburg mjesto planski smišljenih egzekucija tisuća ljudi. “Naša je obveza nositi sjećanja na nedužne žrtve krvavoga hrvatskog proljeća 1945.”, rekao je Šeks, poručivši da treba utvrditi istinu o svim ratnim stradalnicima. Govoreći o Domovinskom ratu, u kojem su također brojni Hrvati stradavali žrtvujući se za slobodnu i neovisnu hrvatsku drža-

vu, istaknuo je kako se neće dopustiti kriminalizacija akcija Bljesak i Oluja.

Spomen-misu na središnjoj komemoraciji u povodu 60. godišnjice bleiburške tragedije predvodio je

Spomendan na bleiburške žrtve i žrtve Križnoga puta počeo se zvanično obilježavati tek nakon uspostave neovisne hrvatske države

vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, apelirajući tom prigodom da se prestane manipulirati žrtvama. “Prestanite s dvostrukim mjerilima u poštivanju žrtve!”, poručio je u propovijedi, istaknuvši kako žrtvama “ne želimo stvarati ni mitologiju ni ideologiju”, te je pozvao sve Hrvate da bez obzira na granice imaju srca jedni za druge. “Kao hrvatski narod, moramo poštovati svoje svetinje”, istaknuo je, dodajući da svaki narod ima pravo na svoj jezik, povijest i kulturu.

Tom je prigodom kardinal Puljić blagoslovio novi spomenik bleiburškim žrtvama na mjestu tragedije, čije je idejno rješenje dao hrvatski kipar Stipe Sikirica. Aziz efendija Halili molio se za bleiburške žrtve islam-

ske vjere, a predsjednik mešihata islamske zajednice u Hrvatskoj Ševko Omerbašić pozvao je okupljene na praštanje.

Na kraju su polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća počast bleiburškim žrtvama odala brojna izaslanstva, među kojima i izaslanstva Predsjednika Republike te Sabora i Vlade, Veleposlanstva RH u Austriji i Počasnog bleiburškog voda, kao i brojnih

nevladinih, uglavnom braniteljskih udruga, a uoči komemorativnog skupa na Bleibuškom polju čelnici izaslanstava položili su vijence i kod spomenika na groblju Dobrava pokraj Maribora te na grobnicama žrtava poraća, stradalog na Križnom putu. ■

■ Kardinal Puljić blagoslovio je novi spomenik bleiburškim žrtvama

Kiselozelje u Africi

Zanimljivo je kako se čovjek zaželi naše hrane. I u svoj toj mucu nađe neko veselje i prilagodi se samo da bi se osjećao dobro. Tako smo i mi, iz zafrkancije usred Afrike ukiselili zelje. I to negdje oko 15 kilograma. Naravno, prvo je bilo podsmjehivanja, i "dionice" su bile katastrofalno niske, ali nakon dva tjedna kada se probao rasol skočile su 100%, da bi nakon tri tjedna bile više od 200%. A onda je počelo: kiselozelje na salatu, dinstano zelje ovako i onako, pa ujutro zvoni telefon i traži se rasol, a za cijenu se ne pita...

— Iz Liberije Dražen BARTOLAC —

Prošli mjesec nam je bio baš napet. Skupilo se puno toga i na poslu i privatno. Dogodilo nam se preseljenje u novu kuću, Šime se spremao na prvi odlazak kući i otišao, kod Pere i mene na poslu ludilo od jutra do mraka... Ma šta reći.

Sve je ovdje rizik

Imali smo unajmljen jedan stan, našu "kuću" gdje smo živjeli od dolaska u misiju. I bilo je kako bi Pero rekao: "Ne loše". Pokupovali smo sve za normalni život, bili zadovoljni i nadali smo se da ćemo ostati tu. Međutim, gazda je našao novi interes pa smo dobili rok za iseljenje. To nam nije baš odgovaralo jer se već dugo priča da će *staff officers* biti smješteni u posebne kontejnere, s navodno i osiguranom hranom. I naravno da ćemo u tom slučaju izgubiti MSA. Ma to je posebna tema, ali na to treba svakako računati jer će se dogoditi, samo je pitanje kada.

Možda mi imamo "sreću" što će izbori u Liberiji biti u listopadu pa ima važnijih stvari, ali časnici koji će doći nas zamijeniti neka računaju s tim. I problem je što vam svi traže 3 - 6 mjeseci unaprijed najamninu za kuću, a UN u slučaju preseljenja neće pokrivati te troškove, nego se prošle godine ogradio i službeno preporučio da se plaća mjesec za mjesec. A to je nemoguće. Na to ni jedan unajmljivač ne pristaje. I opet rizik. Ma sve vam je ovdje rizik. I našli smo nešto, preselili se i naravno, opet u kupovinu po stvari koje nam sada trebaju za drukčije uvjete smještaja.

■ *Sarma za posebne prilike*

"Daj požurite, zakasnit ću na avion." Ispratili smo ga dostojno, usput kupili još malo "drva", pa neka sada u miru bez mobitela sadi svoje masline i uređuje vinograd u Šišnjaju. Zaslužio je malo odmora. A prije povratka poslat ćemo mu FRAGO i točno navesti što mora donijeti, da ne bi bilo, nismo znali. Livanjskog sira, pancete domaće, tartufa u bočicama, malo šunke.... Zanimljivo je kako se čovjek zaželi naše hrane.

I u svoj toj mucu nađe neko veselje i prilagodi se samo da bi se osjećao dobro. Tako smo i mi, iz zafrkancije usred Afrike ukiselili zelje. I to negdje oko 15 kilograma. Naravno, prvo je bilo podsmjehivanja, i "dionice" su bile katastrofalno niske, ali nakon dva tjedna kada se probao rasol skočile su 100%, da bi nakon tri tjedna bile više od 200%. A onda je počelo: kiselozelje na salatu, dinstano zelje ovako i onako, pa ujutro zvoni telefon i traži se rasola, a za cijenu se ne pita, da bi na kraju u jednoj specijalnoj prilici pripremili čak i sarmu! Ma tko će to vjerovati! ■

Sarma za specijalnu priliku

A Šime, eh, taj nas je "udavio" prije odlaska. Pa što ću kupiti za darove, pa daj mi pomozite jer vi imate iskustva, pa nervoza koja je normalna za onoga tko je prvi put u misiji, a ide kući nakon pet mjeseci, pa do onoga zadnjeg:

■ *Iako daleko od doma ništa bez domaće kuhinje*

Stres u mirovnoj misiji - iz osobnog iskustva

Povremeno sam imao osjećaj da sam u viru, koji me povlači sve dublje. Dugo vremena po dolasku u misiju borio sam se sa stalnom napetošću, tjeskobom, dnevnim promjenama raspoloženja, ljutnjom, razdražljivošću, sumnjičavošću, poremećajima spavanja, gubitkom apetita, poremećajima koncentracije, teškoćama u donošenju odluka, itd., itd. Za mene najzahtjevnijim se pokazalo suočenje s načinom funkcioniranja UN-a, kao i socijalna deprivacija. Kako sam sklon idealiziranju, UN sam zamišljao kao visokostrukturiranu organizaciju i doživio šok, od kojeg se nisam oporavio šest mjeseci. Po mom skromnom sudu bilo je tu previše improvizacija, individualizama i neorganiziranosti za organizaciju takvog tipa

Iz Haitija Zvonimir MAJER

Zvali su me telefonom iz urugvajskog kontingenta, moleći me da primim i porazgovaram s novopridošlom vojnkinjom, koja se po mišljenju njihovog liječnika ne uklapa i pokazuje paranoidne reakcije. Uпитao sam ih govori li ona engleski i nakon niječnog odgovora zamolio sam argentinskog liječnika iz zapovjedništva da bude prevoditelj. Sutradan je moja pacijentica stigla u društvu urugvajske liječnice. Kako nemam ured, već samo stol u velikoj prostoriji u kojoj obitava više od 50 časnika, poveo sam "društvo" u obližnju kafeteriju, ali i tamo su svi stolovi bili zauzeti. Sjeli smo na kraju na obližnji zidić u vrtu.

Taj događaj zbio se u jedanaestom mjesecu mog boravka u misiji i odabrao sam ga jer zorno oslikava dvije stvari: prvo, poziv pokazuje da je moj rad ipak dijelom prepoznat, drugo, vrtni zidić kao mjesto savjetovanja pokazuje moj status u zapovjedništvu.

S čime se sve treba suočiti

O stres menagmentu i njegovoj važnosti u mirovnoj misiji mislim da ću najbolje govoriti vlastitim primjerom. Kada mi je ponudeno mjesto savjetnika za stres u zapovjedništvu UN-ove misije na Haitiju, dvojio sam jesam li spreman za tako zahtjevno i odgovorno mjesto. Ono je podrazumijevalo prevenciju i kontrolu stresa u svim vojnim kontingentima, edukaciju i trening zapovjedništava postrojbi, te individualni

tretman, procjenu i savjetovanje osoba s emocionalnim i psihičkim smetnjama.

Ne moram reći da sam za odluku imao nekoliko dana, a pripreme za odlazak najbolje je usporediti s utrkom na 100 metara. Međutim, odlu-

■ Uobičajena radna atmosfera u zapovjedništvu

ka o prihvaćanju je bila donesena, a sve ostalo bile su "sitne teškoće" u realizaciji. A kako nisam imao pripreme za odlazak susreo sam još puno, ne manje važnih stresova, na koje sam bio prisiljen promptno odgovoriti i to:

- neiskustvo i nepoznavanje strukture i funkcioniranja UN-a. Prije te misije moji jedini kontakti s UN-om bili su: trodnevni tečaj za mirovno promatrača u Rusiji prije dvije godine i dvotjedni CIMIC tečaj prije tri godine. Koliko opasno može biti neznanje najbolje pokazuje fotografija, koju je snimio jedan turist neposredno prije pogibije. Čovjek u nadolazećem plimnom valu nije prepoznao smrtonosni tsunami,

- kulturološki stres - prvi susret s crnačkom i s južnoameričkom kulturom,

- jezični - lokalno stanovništvo govori kreolski (koji ne poznajem); moji radni suradnici su se u pravilu sporazumijevali na španjolskom ili portugalskom (koje ne poznajem),

- socijalni - sam u misiji iz Hrvatske, sam u misiji na području prevencije stresa,

- nestimulirajući radni uvjeti - vojno zapovjedništvo sastavljeno od 50-ak časnika dobilo je za rad u početku oveću prostoriju s desetak stolova, nešto manje računala i oko 15-ak stolaca, a i kasnije je oprema dolazila na kapaljku,

- dezinformiranost - zbog početnih teškoća u organizaciji misije, kružilo je puno glasina i

dezinformacija. Tako sam primjerice dva mjeseca držao stvari u putnim torbama i koristio se samo nužnim jer su nam svaki tjedan najavljivali iseljenje iz hotela (u kojem boravimo i dandanas !),

- ograničenja u kretanju - zbog mogućnosti napada i pljačke na ulicama,

- promjene u navikama hranjenja - izostanak mnogih meni omiljenih jela,

- gubitak privatnosti - tri mjeseca dijelio sam sobu s časnikom iz Benina.

Kako vam se čini nabrojeno? Meni osobno bilo je to ponekad preteško breme. Povremeno sam imao osjećaj da sam u viru, koji me povlači sve

■ Iako je misija nezamjenjivo iskustvo, puno je stresova koje proživljavaju i sami vojni promatrači

dublje. Dugo vremena po dolasku u misiju borio sam se sa stalnom napetošću, tjeskobom, dnevnim promjenama raspoloženja, ljutnjom, razdražljivošću, sumnjičavošću, poremećajima spavanja, gubitkom apetita, poremećajima koncentracije, teškoćama u donošenju odluka, itd., itd. Nije mi bilo teško dijagnosticirati samom sebi stresni poremećaj. I to s pozicije stres menagera u misiji! Nakon predavanja o stres menagmentu u brazilskoj brigadi jedan časnik me upitao je li mi to prva misija i nakon potvrdnog odgovora dodao: Vidi se na vama!

Previše improvizacije i neorganiziranosti

Od nabrojenog za mene najzahvatnijim se pokazalo suočenje s načinom funkcioniranja UN-a, kao i socijalna deprivacija. Kako sam sklon idealiziranju, UN sam zamišljao kao visokostrukturiranu organizaciju i doživio šok, od kojeg se nisam oporavio šest mjeseci. Po mom skromnom sudu bilo je tu previše improvizacija, individualizama i neorganiziranosti za organizaciju takvog tipa.

O socijalnoj deprivaciji lijepo je progovorio pisac Milan Kundera kada je ustvrdio da "živjeti u tuđini znači kretati se u praznom prostoru visoko iznad zemlje bez zaštitne mreže koju čovjeku osigurava njegova vlastita zemlja u kojoj ima obitelj, kolege i prijatelje, gdje se lako može sporazumjeti sa svakim na jeziku koji zna iz djetinjstva."

Sva sreća da zahtjevi misije u po-

tom stresnom poremećaju. Od načina i metoda sučeljavanja, manje ili više uspješnim pokazalo se sljedeće: uporno sam prakticirao tri obroka dnevno bez obzira na pomanjkanje apetita, redovno sam se koristio hotelskim bazenom kad god sam imao prilike; trudio sam se biti u prijateljskim odnosima s radnim kolegama bez obzira na to što su me uredno zaobilazili u razmjeni informacija i raspodjeli ikakvih sredstava rada; tako sam dugo vremena uporno odlazio subotom popodne igrati nogomet s ostalim članovima zapovjedništva, bez obira na vrućinu ili neslaganja na poslu; maksimalno sam se koristio telefonom i emailom te kontaktirao s obitelji i prijateljima; zapisivao sam sva važnija događanja i vlastite reakcije; uporno sam pokušavao uspostaviti radne ciljeve, iako me dugo vremena nitko ništa nije pitao; čitao sam sve što sam mogao pronaći o haićanskoj povijesti i kulturi; skidao sam s Interneta sve što sam mogao pronaći o stres menagmentu; često sam primjenjivao tehnike relaksacije, posebice vježbe disanja i meditaciju; maštao sam o stvarima koje su mi po-

četku nisu bili preveliki. Tako smo većinu vremena trošili na traženje sebe u organizacijskim shemama, traženju radnih uvjeta i sredstava, u stalnim reorganizacijama i premještanjima službi, radnih stolova i opreme. Što mi je ostavljalo vremena da porađim na vlasti-

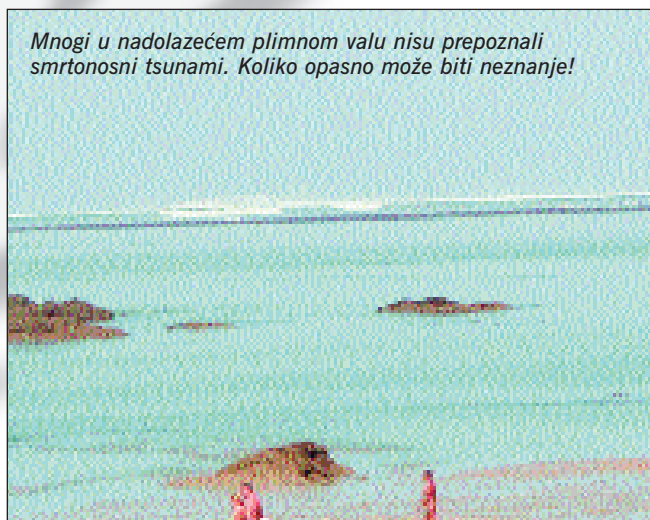
pravljale raspoloženje; redovno sam prakticirao molitvu. Jedino se nisam uspio natjerati u teretanu, iako nam je bila na raspolaganju i nisam prestao s lošom navikom konzumiranja cigareta, iako je pušenje u UN-ovim krugovima prilično omraženo.

Misija ipak dragocjeno i nezamjenjivo iskustvo

Što reći na kraju misije? Kažu iskusniji sudionici mirovnih misija da je svaka misija priča za sebe u organizacijskom smislu i da nije dobro generalizirati. Ali jedno je sigurno, za sudjelovanje u misiji treba se i te kako dobro pripremiti - obiteljski, fizički, informativno, stručno i tehnički.

Od osobina ličnosti važnim smatram samopouzdanje i samopoštovanje, asertivnost, fleksibilnost, dobre komunikacijske i socijalne vještine. Važno je i istaknuti da misija od vas traži promptne odgovore na zahtjeve radnog mjesta koje vam je povjereno, ne pitajući pritom kako i koliko ste se prilagodili, a uz to valja još imati na umu da u misiji ne predstavljamo samo sebe, već i našu vojsku i domovinu.

Bez obzira na sve, sudjelovanje u mirovnoj misiji je dragocjeno i nezamjenjivo iskustvo, za mnoge od nas životna prilika da upoznamo različite kulture i životne sredine, provjerimo i unaprijedimo vlastite potencijale, pridonosemo razvoju slike o našoj vojsci i domovini u svijetu. I stoga, ako mi se pokaže prilika za ponovnim sudjelovanjem u mirovnoj misiji, rado ću joj se odazvati. ■

Mnogi u nadolazećem plimnom valu nisu prepoznali smrtonosni tsunami. Koliko opasno može biti neznanje!

Satnija za međunarodne mirovne operacije 4. gardijske brigade

U ovom trenutku spremni za svaku moguću zadaću

Prije mjesec dana satnija je dobila zadaću da jedan pješački vod sudjeluje na međunarodnoj vojnoj vježbi u Albaniji, a provodit će se tijekom srpnja. Vod iz sastava satnije će kao hrvatski kontingent snaga sudjelovati u provedbi svih složenih vojnih operacija u potpori miru s postrojbama iz više stranih zemalja

Željko STIPANOVIĆ, Fotoarhiva 4.gbr

Uključivanjem u međunarodne vojne asocijacije i u očekivanju ulaska u NATO sa-

nu zadaću, zahvaljujući intenzivnim pripremama. Istodobno dok su se uvježbavali izgrađivali su i

terija, postigao se krajnji cilj provedbe obuke satnije za mirovne vojne operacije", ističe zapovjednik

satnije satnik Dražen Kučer i nastavlja "a to je da satnija bude svestran, samostalan, visokopokretljiv i osposobljen borbeni postroj, kontinuirano održavan na visokoj razini spremnosti i raspoloživosti s mogućnošću uporabe u različitim zemljišnim i vremenskim uvjetima".

bili su isključivo dragovoljci koji su ispunjavali propisane kriterije ali taj broj nije bio dovoljan za kompletan ustroj satnije pa je na temelju zapovijedi zapovjednika 4. gbr 1. pješačka satnija iz sastava 1. pješačke bojne određena kao satnija za MVO.

Praktična provjera pripadnika satnije za moguću zadaću u mirovnoj misiji

vez Hrvatska je, između ostalog, preuzela i obvezu sudjelovanja u međunarodnim mirovnim misijama. Golemo iskustvo naših pripadnika iz Domovinskog rata najveći je argument onima koji nas permanentno pozivaju za sudjelovanje u nekoj od misija diljem svijeta. Stoga je Hrvatska i oružane snage veliku pozornost posvetila osposobljavanju pripadnika za sudjelovanje u mogućoj misiji. Stoga smo se odlučili posjetiti 4. gardijsku brigadu i njihovu satniju za međunarodne mirovne operacije. Riječ je o postrojbi koja je u kratkom razdoblju osposobljena za jednu takvu međunarod-

vlastiti kamp u blizini vojarne, koji će im omogućiti svakodnevnu obuku za ove specifične zadaće i to na najvišoj razini.

Satnija je ustrojena tijekom 2004. godine na temelju zapovijedi zapovjednika HKoV-a te odobrenog elaborata zapovjednika 4. korpusa za ustrojavanje, opremanje i provedbu obuke. Zadaća satnije za mirovne vojne operacije je da po dobivenoj zapovijedi bude spremna za provedbu borbenih i mirovnih operacija kao satnijski tim. "Provedbom navedene zadaće i ispunjenjem postavljenih standarda - kri-

terija, postigao se krajnji cilj provedbe obuke satnije za mirovne vojne operacije", ističe zapovjednik satnije satnik Dražen Kučer i nastavlja "a to je da satnija bude svestran, samostalan, visokopokretljiv i osposobljen borbeni postroj, kontinuirano održavan na visokoj razini spremnosti i raspoloživosti s mogućnošću uporabe u različitim zemljišnim i vremenskim uvjetima".

Ustrojavanje satnije u tri koraka

Satnija se ustrojavala i provodila obuku u tri koraka. U prvom koraku napravio se odabir ljudstva, ustrojavanje i opremanje satnije. Na početku ustrojavanja pripadnici satnije

nja i završene sve vojne škole potrebnih razina pa je na taj način satnija vrlo profesionalna i osposobljena za provedbu svih borbenih i mirovnih operacija.

Drugi korak bio je formiranje i obuka vojnog ti-

Uvježbavanje postupaka na nadzornoj točki

ma kroz teme i zadaće temeljne vojne obuke: djelatnosti propisane službovnikom, motoričke pripreme, vojnostručna obuka, pojedinačne i zajedničke zadaće po razinama desetina, vod, satnija. Taj korak u obuci bio je usmjeren na doobuku pojedinca i stvaranje kohezivnog tima sposobnog da reagira i djeluje kao vojni tim. Satnija je obuku provodila na poligonu "Crvena zemlja", a kao provjeru osposobljenosti vojnog tima za provedbu svih borbenih zadaća provedena je vojna vježba u Središtu za borbenu obuku na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju, sustavom MILES 2000, u listopadu prošle godine. Tom prigodom satnija je pokazala vrlo visok stu-

panj uvježbanosti i osposobljenosti u cijelosti, a pogotovo zapovjednici svih razina. Isto tako, tijekom ovog dijela obuke, provedena su sva potrebna bojna gađanja.

U završnom koraku provodi se obuka odrađena preko teorijske nastave, obuka instruktora te praktična obuka koja je za vrijeme našeg posjeta bila u tijeku provedbe. "Zapovjedni kadar uglavnom ima razinu poznavanja engleskog jezika u stupnju STANAG 1, a trenutačno su na tečaju engleskog jezika još četvorica pripadnika. Uskoro će na tečaj ići dva pripadnika koja imaju poznavanje jezika u stupnju

STANAG 1 kako bi po povratku s tečaja svoja jezična znanja prenosili u postrojbu i bili instruktori engleskog jezika" ističe satnik Kučer.

Izgradnja vlastitog poligona za obuku

Na inicijativu zapovjednika 4., gbr brigadira Mladena Fuzula krenulo se u realizaciju izgradnje kampa za obuku za

nara završeni su gotovo svi radovi. Dok je većina pripadnika sređivala kamp, zapovjednici su bili na tečaju u Središtu za međunarodne mirovne operacije gdje su postigli potrebnu razinu znanja da ih mogu prenijeti ostalim pripadnicima satnije. Kamp "Bralovac" posjetio je i načelnik Glavnog stožera general zbora Josip Lucić koji nije krio zadovoljstvo učinjenim u tako kratkom razdoblju i s re-

■ Pripadnici 4. gbr vlastitim snagama izgradili su kamp za obuku satnije za MVO na poligonu "Bralovac"

potrebe satnije za MVO na poligonu "Bralovac" identičnom poligonu "Korana". "Izgradnja kampa "Bralovac" omogućit će nam intenzivni program obuke po vodovima u trajanju 2 do 3 tjedna, danonoćno, tako da će troškovi obuke biti minimalni, a uvjeti za obuku optimalni i učinkoviti", rekao je zapovjednik 1. pješачke bojne satnik Tonči Čugura.

Poligon "Bralovac" je za razliku od poligona "Korana" u blizini matične vojarne pa satnija nesmetano i svakodnevno provodi obuku za mirovne vojne operacije. Sve radove obavili su pripadnici 4. brigade i za samo nekoliko mjeseci unatoč teškim vremenskim uvjetima koje "osigurava" planina Di-

lativno malim sredstvima.

Kao nagradu za sav uloženi napor satnija je dobila i svojevrсно priznanje u obliku poziva da jedan pješачki vod iz satnije sudjeluje na međunarodnoj vojnoj vježbi u Albaniji koja će se provoditi tijekom srpnja. Vod iz sastava satnije će kao hrvatski kontingent snaga sudjelovati u provedbi svih složenih vojnih operacija u potpori miru s postrojbama iz više stranih zemalja. Tijekom završene kompletne obuke, satniji za MVO slijedi zanzavljanje i održavanje visokog stupnja uvježbanosti te provođenje obuke kako bi satnija u sljedećem razdoblju u svakom trenutku po dobivenoj zadaći mogla provoditi ono za što je osposobljena. ■

Specijalizirani seminar o rukovođenju u katastrofama u Puli

Potreba za jedinstvenim sustavom veza u civilno-vojnom kriznom planiranju

Najveći broj zemalja sudionica seminara uvele su ili će uskoro uvesti sustav veza TETRA. I Republika Hrvatska bi trebala donijeti stratešku odluku o uvođenju sustava TETRA u sve institucije društva, vladine ili nevladine, ili pak udruge građana, ali i u dijelove OS-a koji su predviđeni za pružanje pomoći civilnom stanovništvu kada resursi društva nisu dostatni te je neophodna pomoć OS-a

Zlatko MIHAVEC

Sudionici seminara

zanemariti i njihove nacionalne zadaće, suradnju s ostalim nacionalnim institucijama, a poglavito suradnju s oružanim snagama.

Seminar se odvijao u nekoliko zasebnih cjelina, i to: je li uopće moguće upravljati katastrofama, analize rizika mogućih katastrofa i kako ih smanjiti, kako se provodi planiranje, moduliranje i uporaba snaga svih segmenata društva, uključujući i postrojbe oružanih snaga, razmjena iskustava o ustroju i nadležnosti organizacija koje su nadležne za

provedbu zaštite i spašavanja, poplave, potresi, požari, tehničko-tehnološke katastrofe i nesreće, nesreće u tunelima i zrakoplovne nesreće, RKB terorizam i terorizam uopće, katastrofe i mediji, postupanje s javnošću, uloga vojske u zaštiti i spašavanju...

Na početku seminara provedena je edukacija svih sudionika radi ujednačavanja nazivlja pojmova i definicija koje se susreću u katastrofama, a u drugom je održana cjelodnevna vježba na temu zrakoplovne nesreće.

Hrvatska ima sve pretpostavke i resurse da postane regionalno središte za obuku u katastrofama

Na marginama seminara kao prioritarna zadaća istaknuta je potreba za uvođenjem jedinstvenog sustava veza u civilno-vojno krizno planiranje. Najveći broj zemalja koje su sudjelovale na seminaru uvele su ili će uskoro uvesti sustav veza TETRA. I Hrvatska bi trebala donijeti stratešku odluku o uvođenju sustava TETRA u sve institucije društva, vladine ili nevladine,

ali i u dijelove OS-a koji su predviđeni za pružanje pomoći civilnom stanovništvu kada resursi društva nisu dostatni te je neophodna pomoć OS. U takvim slučajevima sustavi veza moraju biti kompatibilni, a iskustva i spoznaje usmjeriti na stratešku odluku i opremiti snage kompatibilnim sredstvima veze općeprihvaćenim u okruženju. Sve susjedne zemlje imaju izrađene planove za slučajeve elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških katastrofa i nesreća. Ne postoje posebni planovi koji bi se aktivirali u slučajevima kada se nesreće dogode u graničnom području.

Izražena je spremnost, ali i potreba, provedbi zajedničkih vježbi, poglavito postrojbi CZ-a u graničnim i specifičnim vrstama ugroza (vježbe otklanjanja posljedica poplava Slovenija-Hrvatska-Mađarska, na prostoru Međimurja, slivno područje rijeka Drave, Mure i njihovih pritoka i akumulacijskih jezera). Susjedne zemlje imaju u svojim planovima predviđene mogućnosti angažiranja svojih OS u pružanju pomoći u otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda i katastrofa, imaju izrađene procedure njihovog angažiranja, provode uvijek bavljanja, ali ističu i probleme koji se poglavito odnose na nedostatne kapacitete, sustave vođenja i zapovijedanja a dijelom i na sustave veza.

Hrvatska ima sve pretpostavke i dovoljne materijalne resurse da postane regionalno središte za obuku za katastrofe. Poglavito tu mislim na regionalno središte za upravljanje katastrofama u Divuljama, Nacionalnu središnjicu za traganje i spašavanje u Rijeci, ali i novoustrojenu Državnu upravu za zaštitu i spašavanje. ■

UPuli je od 11. do 22. travnja održan specijalizirani seminar pod nazivom "Regionalna obuka za rukovođenje u katastrofama", koji je organiziralo Ministarstvo unutarnjih poslova RH zajedno s predstavnicima Pakta o stabilnosti, a predavači su bili Mike Evans i Richard Gordon, predstavnici *Centre Bournemouth University*, obojica iz Velike Britanije. Seminaru su nazočili i predstavnici iz Bugarske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Rumunjske, Srbije i Crne Gore, Poljske, Moldavije, Mađarske, Albanije i Hrvatske, koji uglavnom dolaze s dužnosti najodgovornijih osoba za zaštitu i spašavanje. To su ljudi s dugogodišnjim iskustvom na tim poslovima u svojim zemljama, ali spremni na promjene uloge u promjenama kroz koje prolaze ili su prošle njihove zemlje u tranziciji. Neke od zemalja punopravne su članice NATO saveza i već imaju dostatno iskustvo u pružanju humanitarne i druge pomoći koju provodi NATO, EU ili UN. Svakako ne treba

“Oživljeno sjećanje” na Bljesak

U organizaciji Vojnog muzeja, a u povodu obilježavanja desete obljetnice vojno-redarstvene operacije Bljesak, u kinodvorani u Okučanima otvorena je izložba ratnih fotografija pod nazivom “Oživljeno sjećanje”.

Riječ je o fotografijama koje su nastale tijekom operacije Bljesak. Svojevrni su to slikovni eseji koje prati kraći tekst i pomoću kojih je ispričana dojmiva priča o toj sjajnoj akciji oslobađanja okupiranog područja zapadne Slavonije.

Ravnatelj Vojnog muzeja mr. Dinko Čutura rekao nam je da se ovakva tematska izložba fotografija organizira prvi put, a izloženo je 40 najreprezentativnijih fotografija velikog formata 1,20 x 1,00 četvorice ratnih fotoreportera, i to Željka Gašparovića, Steve Gaunta, Zdenka Pušića i Tomislava Prusine. Fotografije su poredane kronološki i svjedoče o povijesnom trenutku u kojem su nastale, a prva u nizu je ona na kojoj je snimljen prvi ispaljeni topovski hitac iz okolice Novske, i to u 4,30 sati 1. svibnja 1995. Upravo je ta fotografija, kratko potpisana “Bljesak je počeo bljeskom”, kako nam je rekao mr. Čutura, svojevrsni dokument o početku same operacije. Izložene su i fotografije na kojima je snimljen ulazak naših postrojbi u Jasenovac, a posebno je potresna fotografija zapovjednika Ivica Čaje snimljena samo četiri minute prije njegove tragične pogibije. Izložbu su na svečanosti obilježavanja operacije Bljesak posjetili i predsjednik Stjepan Mesić te premijer Ivo Sanader, a o velikom zanimanju javnosti najbolje svjedoči podatak da će fotografije umjesto tjedan dana, koliko je planirano, u Okučanima biti izložene dva tjedna. Nakon Okučana izložba će se postaviti u Novskoj, a potom u Pakracu.

L.P.

Francusko izaslanstvo u 33. inž. brigadi

U trodnevnom posjetu zapovjedništvu 33. inženjerske brigade HKoV-a boravila su dvojica časnika oružanih snaga Republike Francuske.

U vojarni “Kamensko” sjedištu 33. inženjerske brigade HKoV-a, zapovjednik, pukovnik Željko Tomašić, ugostio je

vojno izaslanstvo OS Republike Francuske koje je vodio bojnik Jean Francois Quviger, načelnik Odjela za razminira-

nje, uz pratnju natporučnika Philippea Augea, instruktora za razminiranje. Francuski časnici su zaposlenici inženjerskog središta za obuku i prikupljanje informacija iz područja razminiranja ESAG/DFD Đ Angers-Francuska.

Susret je planiran radi vojne suradnje s pripadnicima oružanih snaga Republike Francuske i stručnih razgovora o razminiranju. Gostima je upriličena prezentacija nastanka i djelovanja 33. inženjerske brigade, kao i obilazak jednog od radilišta razminiranja oko vojarnje, te obilazak djelatnika bojne za razminiranje 33. inženjerske brigade u vojarni “Skakavac”.

Časnike OS Republike Francuske zanimala su naša iskustva i oprema kojom se provodi razminiranje. Prvenstveni cilj susreta bio je razmjena iskustava i praktičnih znanja, obuka i edukativno usavršavanje našeg vojnog inženjerskog osoblja u stručnim školama i institucijama u Republici Francuskoj.

I. M.

Najbolji vojnik 202. br PZO-a

U vojarni “Pukovnik Milivoj Halar” u Dugom Selu potkraj travnja održano je natjecanje za izbor najboljeg vojnika naraštaja 01/2005. Natjecatelji su odmjerili snage u motorici, sastavljanju i rastavljanju AK-47, gađanju iz osobnog naoružanja, ori-

jentaciji u prostoru, izradi streljačkih zaklona, stavljanju ZM-a u zaštitni položaj, teorijskoj provjeri i provjeri prve pomoći. Vojnik Marko Braje iz 2. topničke bitnice 1/202. br PZO-a osvojio je prvo mjesto; vojnik Ivan Kralj drugo, a vojnik Matija Novak treće mjesto. U ekipnom poretku najbolja je bila ekipa 2. topničke bitnice. Na drugom je mjestu zapovjedna bitnica, a na trećem raketna bitnica 1/202. br PZO-a. Ekipa 202. br PZO-a predstavljat će 1. korpus HKoV-a na natjecanju za najboljeg vojnika HKoV-a koje će se sredinom mjeseca svibnja održati u Puli.

OJI

Dan otvorenih vrata u SzOP-u Požega

U Središtu za obuku pješništva Požega 29. travnja organiziran je Dan otvorenih vrata u sklopu kojeg su organizirani TT zborovi i predstavljena vojna tehnika, oprema i naoružanje. Posjetitelji su osobito zanimanje pokazali za taborišni prostor i taborску opremu, jer je postavljena u uvjetima kao na taborovanju, sa svim pratećim elementima. Djelatnici SBO-a iz Slunja prezentirali su sustav “MILES” 2000 i sustav za noćno promatranje i motrenje TSIm S - sustav “Janus”. Djelat-

nici Dočasničke škole iz Jastrebarskog prikazali su trenažere za protuoklopnu borbu (CRO-TREND I CRO-FAUST). Također su govorili o potrebi i načinu izobrazbe dočasnika. U prostorijama vojničkog kluba djelatnici Časničke škole iz Zagreba su učenicima srednjih škola govorili o mogućnostima vojne karijere u OSRH-a.

Vojarnu je posjetilo više od osamsto posjetitelja.

OJI

Panoramski ciljnik

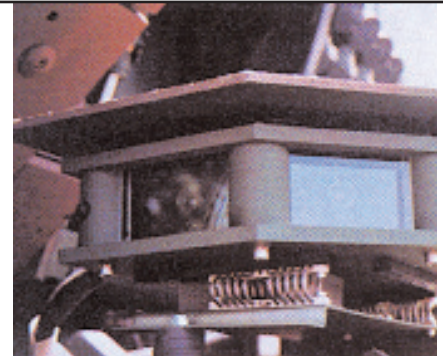
ŠVICARSKA tvrtka Oerlikon Conraves iz Züricha prikazala je prototip panoramskog ciljničkog sustava koji pokriva svih 360 stupnjeva, namijenjen za ugradnju na borbena oklopna vozila. Za razliku od uobičajenih panoramskih ciljnika koji obično imaju optički uređaj u rotirajućoj kupoli koja se postavlja na krov podvozja ili kupole kod Oerlikonovog je rješenja primijenjen drukčiji pristup. Sustav je temeljen na 8 komercijalnih videokamera postavljenih u nepomično kućište, 4 okrenute naprijed, a 4 odostraga. Kamere zajedno generiraju sliku koja pokriva krug od 360 stupnjeva oko vozila. Sustav je postavljen na testno oklopno vozilo (riječ je o vozilu Piranha III pogonske konfiguracije 8x8).

Odvajene slike iz pojedinih kame-

ra se u realnom vremenu sklapaju u jedinstvenu sliku. Sklapanje u jedinstvenu sliku obavlja posebni procesor, a slika se može prikazati na raznim vrstama zaslona, uključujući i najnovije naglavne koji još nisu u masovnoj primjeni ali njihovo vrijeme tek dolazi.

Kod uporabe naglavnog zaslona sustav pomoću jedinice za praćenje položaja glave korisnika određuje u kojem smjeru gleda i trenutačno prikazuje sliku okoline koja odgovara smjeru gledanja. Ustvari, ideja je omogućiti korisniku osjećaj da "gleda" kroz tijelo vozila kao da je prozirno. Primijenjena je složena digitalna korekcija slike kako bi se uklonilo izobličenje kod prelaska s jedne kamere na drugu. Slika je bez treperenja i preskakanja.

Korisnik ima mogućnost manipuli-

ranja slikom upravljačkom palicom. Ako gleda naprijed, želi vidjeti što se događa iza vozila a ne želi okretati glavu, jednostavno upravljačkom palicom "doveđe" sliku ispred sebe. U tom se slučaju na slici pokazuju posebni simboli kako bi operator znao kud trenutačno gleda.

Taj zanimljivi prototip, ako se razvije do operativne uporabe, mogao bi postati zanimljiva alternativa postojećim pokretnim panoramskim ciljnicima.

M. PETROVIĆ

Z-10

O KINESKOM razvojnom projektu borbenog helikoptera nove generacije dosad je u zrakoplovnoj javnosti bilo vrlo malo informacija, a posebno nedostupne bile su bilo kakve fotografije. Posljednje dvije godine baratalo se jedino informacijom kako se počelo s letnim testiranjima prototipa, a nedavno je na internetu postala dostupna fotografija koja potvrđuje kako se razvojni projekt nalazi u poprilično "zreloj" fazi. Uz sliku u javnost je na nedavno održanom China Air Showu puštena i informacija o službenom nazivu projekta, odnosno kako helikopter nosi naziv Z-10.

Iako je fotografija loše kvalitete po obrisima helikoptera može se uočiti mnogo znakovitih detalja koji mogu poprilično konkretno govoriti o kineskom konceptu borbenog heliko-

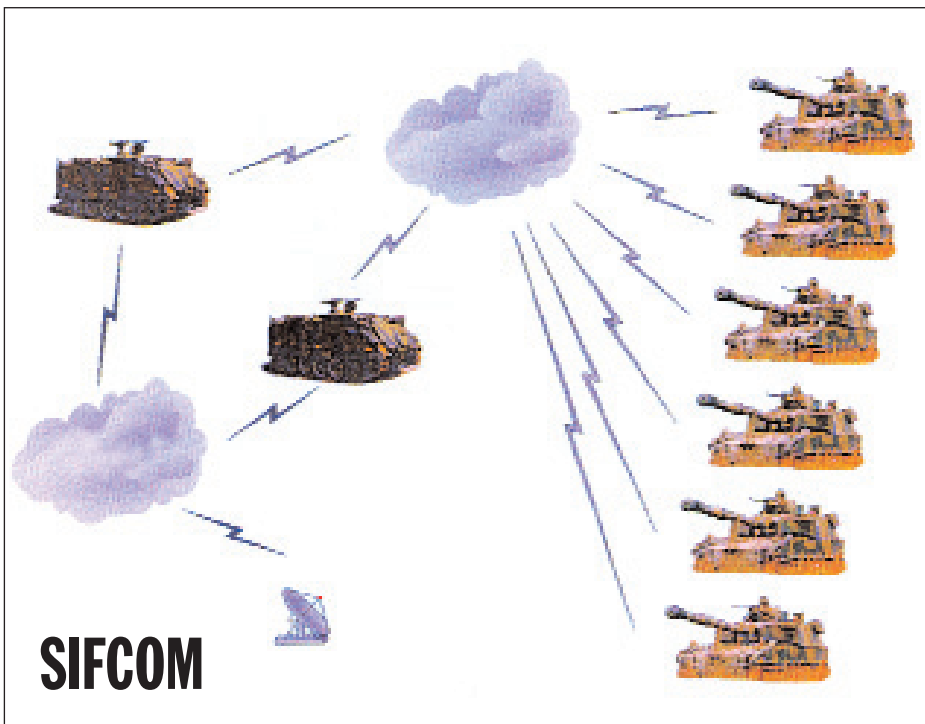
ptera. Uočljivo je kako je na određeni način riječ o klasičnom dizajnu helikoptera s uskim presjekom trupa, sa stepenastom konfiguracijom kabine, odnosno tandemske smještanje dvočlane posade. Helikopter ima vrlo robustan neuvlačeći stajni trap tipa trickl, a bočno na trup letjelice postavljena su kratka krila. U nosu helikoptera može se uočiti instalacija zrakoplovnog topa, zasad nepoznatog kalibra i proizvođača. Na letjelici se može, za dosadašnja kineska iskustva, uočiti vrlo inovativan dizajn glavnog i repnog rotora, odnosno glavni rotor čini petokraka konfiguracija dok je repni rotor "X" tipa. Prema fotografiji pogonsku skupinu čine dva motora.

Uz određene temeljne tehničko-taktičke odlike kineskog borbenog helikoptera, slika koja na određeni način daje i moguć odgovor o iznimno velikom stupnju tajnosti koji prati razvojni projekt, čak puno već nego je to slučaj s kineskim razvojnim projektom višenamjenskog borbenog aviona nove generacije J-10. Razlog po svemu sudeći velikim dijelom leži u kineskim partnerima u

projektu, pri čemu u odnosu na druge znatno iskače europski konzorcij EADS. To se da uočiti po nekoliko "izdajničkih" detalja koji govore o određenim sličnostima s višenamjenskim borbenim helikopterom Tiger. Uz EADS u projekt je prema određenim informacijama uključena i tvrtka Pratt & Whitney, i to kao isporučitelj pogonske skupine. Dosad je navodno isporučeno 10 turbovratilnih motora PT6C-67C. Daljnji razvoj letjelice predviđa ugradnju kineskog motora WZ-9, međutim kako je razvoj domaćeg motora čak dvije godine u zaostatku zasad je odabran Pratt & Whitney. Po petokrakoj konfiguraciji glavnog rotora pretpostavlja se kako je uspostavljena i suradnja s konzorcijem AugustaWestland, zbog njihovih iskustava u dizajnu helikoptera A129 Mangusta. Na to može upućivati i činjenica kako je nedavno u Kini pokrenuta linija za sklapanje helikoptera A109, odnosno da se u Kini intenzivno promovira helikopter Agusta Bell AB 139, na koji se također ugrađuje Pratt & Whitneyeva pogonska skupina, odnosno PT6C-67C.

I. SKENDEROVIĆ

nake VRAD 1). Haubice i zapovjedne postaje su umrežene i mogu razmjenjivati planove paljbenog djelovanja, trenutni status, balističke, logističke i topografske podatke te tekstualne poruke.

Zapovjedne postaje (jedna aktivna, a druga u pričuvi) i meteorološki radar umreženi su u taktički internet više postrojbe (u ovom slučaju bojne), a uz nabrojene podatke razmjenjuju i meteorološke podatke, liste ciljeva, podatke koje dostavljaju prednji motritelji.

Umreženi su preko standardnog danskog vojnog radiouređaja RT-7 (danska inačica američkog AN/PRC-77) s propusnošću do 16 Kbps. Predviđa se kako će u sustav uskoro biti uveden moderni radiouređaj. Jedan od

kandidata je Terma RT-8 (ustvari licencni radiouređaj CNR-9000 izraelske tvrtke Tadiran) s propusnošću od 115 Kbps.

Razvoj SIFCOM-a se nastavlja, u sustav bi se u idućim inačicama trebali uvesti i prednji motritelji te zapovjedništvo na razini bojne. Razmatra se i mogućnost integracije topničkog radara ARTHUR tvrtke Ericsson te novog meteorološkog senzora.

M. PETROVIĆ

TOPNIČKE bitnice danske vojske počele su se prošle godine opreмати zapovjednim C4I sustavom SIFCOM. Postrojba koja je prva dobila SIFCOM sustav je 1. bitnica 6. bojne iz Vardea opremljena samovoznim haubicama M109A3 kalibra 155 mm. Inače, ime SIFCOM je inspirirano nordijskom mitologijom.

Sustav je razvila danska tvrtka Terma A/S iz Lystrup. Rad na razvoju je počeo 2002. Tvrtka je u razvoju usko surađivala s topničkom

školom danske vojske u Vardeu i sa zapovjedništvom za logistiku. Usko partnerstvo obuhvaćalo je i stalnu komunikaciju preko internog web foruma za stalnu interakciju i razmjenu informacija između konstruktora i korisnika.

Prva inačica sustava, SIFCOM Release 1, integrira šest samovoznih haubica M109A3 (označene od PJ-1 do PJ-6), dvije zapovjedne postaje na vozilima M113 (označene kao SKC 1 i 2) i meteorološki radar (oz-

Venezuela naručuje brodove i zrakoplove u Španjolskoj

VENEZUELA je 30. ožujka 2005. potpisala ugovor za izgradnju i isporuku osam patrolnih brodova i dvanaest vojnih zrakoplova u Španjolskoj. Narudžba zrakoplova obuhvaća deset CN-295 transportera i dva CN-235 zrakoplova za nadzor obale koji bi trebali biti izgrađeni s EADS' španjolskim podizvođačem CASA. Više detalja o patrolnim brodovima očekuje se da će biti objavljeno tijekom sljedećih tjedana. Nedavno preimenovano državno vojno brodogradilište Navantia (nekada je bio dio brodogradilišta Izar) izjavilo je da će samo četiri manja, priobalna patrolna broda biti izgrađena u

postojećoj klasi Serviola koja je već u službi španjolske ratne mornarice. Prema tome, njihova bi istisnina bila otprilike 1200 tona i duljina 68 m, s prostorom za smještaj helikoptera srednje veličine na palubi te za smještaj 48 članova posade.

Veći brodovi, istisnine 1700 tona, po svojim karakteristikama bit će potpuno novog dizajna, sličnog oceanskim patrolnim brodovima, korvetama kako bi ispunili sve tehničke zahtjeve koje nameće venezuelanska ratna mornarica.

Nakon potpisivanja ugovora, španjolska vlada izjavila je da će samo ugovor o izgradnji vojnih brodova

osigurati posao za 600 radnika u sljedećih šest godina u brodogradilištu Navantia. Taj posao također uključuje izgradnju dva asfalt carriera i jednog teretnog broda višestruke namjene za venezuelansku vladu, koji će se graditi u bivšem Izarovom civilnom brodogradilištu.

Španjolska vlada procijenila je da se vrijednost cjelokupnog ugovora kreće oko 1,3 milijardi eura (1,69 milijardi američkih dolara). Iz brodograđevnih izvora, daje se naslutiti da će izgradnja brodova, uključujući tri civilna broda, iznositi blizu jedne milijarde eura.

M. PTIĆ GRŽELJ

Tajvan razvija novo stand-off naoružanje

TIJEKOM proljeća ove godine javnosti su postali dostupni novi konkretni detalji oko tajvanskog razvoja stand-off naoružanja, pomoću kojeg će RoCAF (Republic of China Air Force) moći znatno produljiti domet svojih možebitnih zračnih operacija, odnosno udara. Prema

tajvanskim izvorima novi stand-off projektil nosi naziv Wan Chien, a njegov razvoj koji je počeo 1996. bio je velikim dijelom potaknut tadašnjom krizom u Tajvanskom tjesnacu. Wan Chien je samo jedan od novih projekata na kojima rade tajvanske oružane snage, odnosno u tijeku je rad i na Tien Chien IIA proturadarskom projektilu, te na Hsiung Feng III protubrodskom projektilu, čime Tajvan kani ojačati svoje obrambene potencijale, posebice u slučaju potencijalne kineske ugroze.

Zasad su javnosti dostupni jedino

snimci s letnih testiranja projektila, koji je postavljen na dvosjednu inačicu prototipa novog tajvanskog borbenog aviona F-CK-1B Ching-Kuo. Prema dostupnim snimkama vidljivo je kako je riječ o sustavu velikog dometa, kojeg vrlo vjerojatno pogoni turbojet ili turbofan motor. Također, pretpostavlja se kako je Wan Chien ustvari dispenzer manjih bombi, odnosno da je na određeni način namjenski dizajniran kao odgovor na moguću invaziju tajvanske obale. Pretpostavlja se kako bi domet Wan Chiena mogao biti do 200 km, iako zasad nema raspoloživih podataka o ugradnji senzorske i datalink opreme.

I. SKENDEROVIĆ

Bruneji i BAE Systems u sporu zbog primopredaje tri broda

BAE Systems pokrenule su sve zakonske postupke protiv vlasti Bruneja zbog odbijanja primopredaje tri nova priobalna patrolna broda (OPV - Offshore Patrol Vessel), koja su izgradila BAE Systems Naval Ships u svom brodogradilištu u Scotstounu.

Kraljevska tehnička služba Bruneja Sdn Bhd, odnosno Služba nabave naoružanja brunejske vlade tvrdi da novoizgrađeni brodovi ne ispunjavaju karakteristike utvrđene ugovorom te odbija preuzeti brodove. BAE Systems ustraje na tome kako su sva tri broda postigla zahtijevane i ugovorene taktičko-tehničke karakteristike te su spremni za primopredaju.

Rješavanje problema oko preuzimanja brodova pokazalo se neuspješno čak i nakon višestrukih napora vlada Velike Britanije i Bruneja putem Međunarodnog suda arbitraže u Parizu.

Nekadašnji Yarrow Shipbuilders - sada uključeni u BAE Systems Naval Ships - odabrani su u srpnju 1995. godine kao konstruktori i glavni izvođači za sva tri broda,

kako stoji u sporazumnim dokumentima između Velike Britanije i Bruneja. Ugovor vrijedan više od 600 milijuna britanskih funti (nešto više od 1,2 milijarde američkih dolara) dodijeljen je u siječnju 1998. nakon dugotrajnih i neizvjesnih pregovora.

Projekt brunejskih patrolnih brodova duljine 95 m potječe od BAE Systems Naval Shipsovih F2000 fregata, korveta i patrolnih brodova (varijanta većeg broda formirana je iz baze podataka za dvije fregate klase Lekiu koje su ranije prodane malezijskoj ratnoj mornarici). Borbeni sustav uključuje AMS opremljen NAUTIS II borbeno-zapovjednim sustavom, MBDA VL Seawolf sustavom obavješćivanja i precizne obrane u raketnom napadu, jednim Oto Malera 76/62 Super Rapid topom, MBDA MM40 Block 2 Exocet protubrodskim projektilima i s dva seta po tri torpedne cijevi.

Novi patrolni brodovi za brunejsku ratnu mornaricu prvi put moći će preuzeti neprekidna borbeno djelovanje u priobalnom pojasu. Ti brodovi bit će najveća i najsloženija

plovila ikad u službi brunejske ratne mornarice i kao takva, njihova akvizicija bi predstavljala važan izazov u smislu popunjavanja vojske ljudstvom, njihove obuke i potpore za silu sa sadašnjim brojnim stanjem nešto manjim od 1000 osoba.

Neki promatrači vjeruju da nesklonost Bruneja zbog primopredaje brodova ukazuje kako brunejska ratna mornarica još k tome mora okupiti potrebnu radnu snagu i izgraditi obalnu potporu kako bi upravljali brodovima te ih održavali.

Prvi brod u klasi Nakhoda Ragam predstavljen je za primopredaju u prosincu 2003. nakon dobave zamjenskih dijelova za popravak manjeg oštećenja koje se dogodilo nakon dokovanja. Drugi brod, Bendahara Sakam, završio je program ispitivanja u svibnju 2004., dok je treći i posljednji brod, Jerembak, predstavljen za primopredaju u prosincu 2004. te za njega još slijedi završetak programa ispitivanja. Sva tri broda usidrena su duž obale u Scotstounu gdje su prikladno održavana.

M. PTIĆ GRŽELJ

Češka bespilotna letjelica SOJKA III/TVM

Siniša POGAČIĆ

VIŠENAMJENSKI sustav bespilotne letjelice Sojka III/TVM je u potpunosti mobilan i lako uporabiv. Nakon prvobitnih ispitivanja implementiran je u uporabu u češkim oružanim snagama. Sojka je konstruirana s ciljem dnevnog i noćnog taktičkog zračnog izviđanja uz mogućnost prijenosa podataka u realnom vremenu do zemaljske kontrolne stanice. Ovisno o zahtjevima korisnika i ugrađenim sensorima moguće ju je uporabiti za optičko izviđanje i nadzor terena, kretanja postrojbi, topničkih položaja, crta razgraničenja, granice, područja zahvaćenih elementarnim nepogoda-

Unutrašnjost zemaljske kontrolne stanice

ma, kontaminiranog područja, tražanje i spašavanje, korekciju topničke vatre i druge namjene. Prilikom standardne uporabe sustava s TV kamerom i linearnim scannerom za optoelektroničko izviđanje dan/noć visoke rezolucije moguće je uočavanje minimalnog cilja veličine 2x4 metra sa 600 metara. Sojka se sastoji od: zemaljske kontrolne stanice, raketnog lansera, transportnog kontejnera, terenskog vozila i 3-4 bespilotne letjelice.

Zemaljska kontrolna stanica smještena je u kontejneru ZSK/RE češke proizvodnje s ugrađenim klimatskim uređajem i filterima za nuklearno-biološko-kemijsku zaštitu, a konstruirana je za nesmetani rad tri operatera.

Rampa raketnog lansera je sklopiva i tijekom transporta nije veća od gabarita transportnog vozila, dok prilikom lansiranja bespilotne letje-

lice njezina ukupna dužina iznosi 14 metara uz potrebni kutni nagib od 20°.

Zemaljska kontrolna stanica i raketni lanser su kod standardne uporabe postavljeni na transportno vozilo tipa Tatra 815 4x4, a može biti postavljena na bilo koji tip transportnog vozila uz zadovoljenje standarda ISO-1D.

Terensko vozilo namijenjeno je za prijevoz rukovatelja sustavom, za izviđanje i odabir najbolje pozicije za uzlijetanje, a uz pomoć prikolice i za transport bespilotne letjelice. U sklopu terenskog vozila nalazi se oprema za gašenje požara i tehnička sredstva za izvlačenje letjelice s nepristupačnog terena. Terensko vozilo je tipa Land Rover Defender 110 ili UAZ 469.

Bespilotnu letjelicu pokreće dvotaktni motor AR 74-1230 snage 28,4 kW koji omogućuje maksimalnu brzinu leta od 210 km/h, te minimalnu brzinu od 120 km/h. Optimalna operativna brzina leta je oko 180 km/h na visinama od 50 do 2000 m. Mogućnost vremenske dužine leta je veća od 4 sata uz maksimalnu visinu leta od 4000 m i operativni radijus od 200 km. Letjelica je dugačka 3,78 m, raspona krila 4,5 m. Teška je 145 kg (bez goriva i sustava za slijetanje) i maksimalnom korisnom nosivošću 20 kg/75 l. Uz TV kameru i linearni scanner za opto-elektroničko izviđanje dan/noć

Ručna zapovjedna stanica

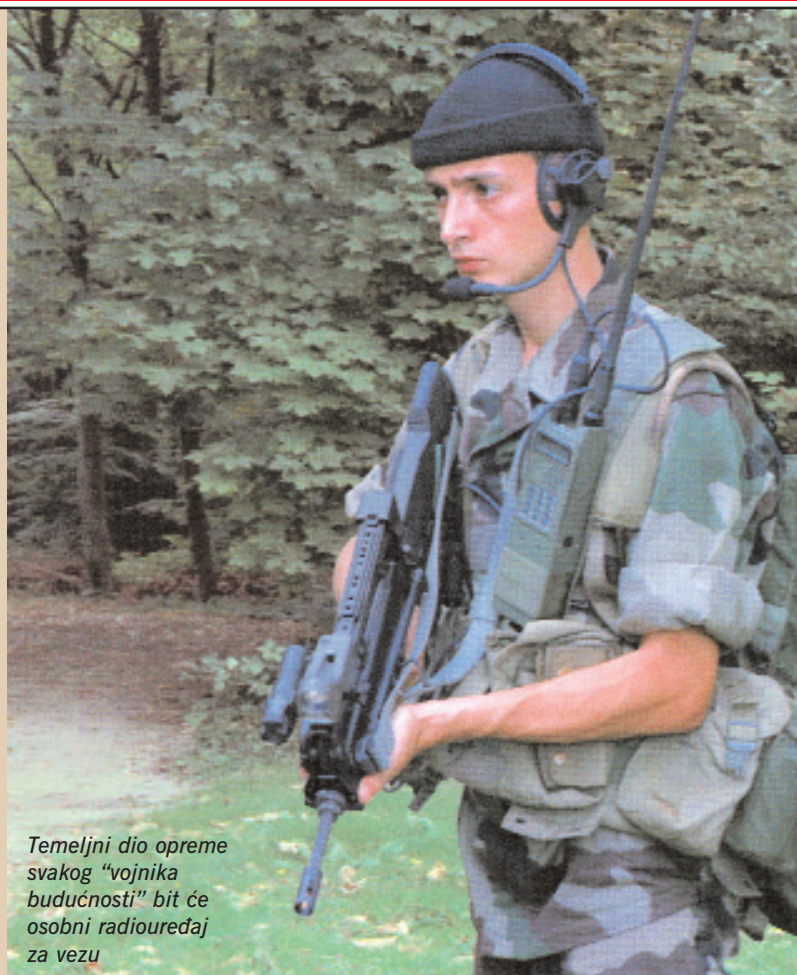
visoke rezolucije moguće je instalirati i digitalnu kameru visoke rezolucije, senzore za radijaciju ili neki drugi sustav nadzora prema zahtjevima korisnika. U samoj letjelici nalazi se sigurnosni sustav koji se aktivira u slučaju kvara, zaustavlja motor i letjelicu prizemljuje pomoću padobrana. Moguće ju je prizemljiti klasičnim spuštanjem, ali se najčešće rabi padobran. U transportnom kontejneru su smještene 3-4 bespilotne letjelice, 20 motora i priručna radionica za otklanjanje manjih kvarova.

Sojka se lansira s rampe pomoću obnovljivog raketnog motora, a tijekom leta upravlja se ručno/poluautomatski s upravljačke ploče ili automatski unaprijed programiranim smjerom leta. Moguće je uprogramirati četiri rute leta i tijekom samog leta mijenjati način upravljanja (automatski/poluautomatski), predviđenu rutu leta ili prekinuti let iz zemaljske kontrolne stanice. Tijekom leta obavlja se prijenos analognih podataka i slike u realnom vremenu do zemaljske kontrolne stanice u kojoj se analogni signal konvertira u digitalni, pohranjuje ili prosljeđuje. U zemaljskoj kontrolnoj stanici nadziru se glavni podaci o letu: brzina leta, visina, smjer, rad motora i promjena visine. Korekcija i upravljanje letom obavlja se prijenosom upravljačkih informacija u realnom vremenu uz korekciju pomoću GPS uređaja.

Minimalni broj osoblja potrebnog za stavljanje Sojke u operativnu uporabu (iz transportnog u lansirni položaj) je 6 osoba, u vremenu od 45 minuta. Minimalno vrijeme između dva lansiranja je 45 minuta, a vrijeme potrebno za premještanje nakon slijetanja letjelice je 30 minuta.

Zapovijedanje, vođenje i komuniciranje na različitim razinama zapovjednog lanca služi se i različitim metodama djelovanja. Tako npr. dnevni sastanci generala rezultiraju u zapovijedima o postupanju koje se modernim komunikacijama mogu brzo prenijeti i trenutačno prikazati na zaslonima računala. S druge strane provođenje takvih zapovijedi na najnižoj razini, na samoj bojišnici, pretvara se u vrlo težak, naporan i zamoran posao. Ovdje se komuniciranje najčešće obavlja signaliziranjem, dozivanjem ili mahanjem rukama. Boj se vodi u prostoru zamračenom dimom gorućih građevina, isprekidan bukom bojišnice, a uz sve to sudionici su izloženi visokoj razini stresa i teškim fizičkim naporima

Vlado BOGOVIĆ

Temeljni dio opreme svakog "vojnika budućnosti" bit će osobni radiouređaj za vezu

Komunikacije budućnosti - osobni radio za svakog vojnika

Zapovjednim timovima uvijek je bilo teško i zadavalo im je najviše briga to što su vojnici na najnižoj razini boja, čije se komuniciranje temeljilo na davanju signala vikanjem i mahanjem ruku, bili i najčešće mete neprijateljskih snajperista.

■ Miniaturni radiouređaj VECTOR tvrtke Thales

Zbog toga dodjela ručnih radiouređaja vojnicima pojedincima znakovito ublažava taj problem i daje više sigurnosti i omogućuje kvalitetnije djelovanje zapovjednicima i vojnicima pripadnicima malih postrojbi na najnižoj razini. Stoga je u posljednje vrijeme u tvrtkama za proizvodnju komunikacijskih uređaja diljem svijeta znakovita pozornost usmjerena razvoju radiouređaja koje bi rabili osobno vojnici na najnižoj razini bojišnice.

Prvi učinkoviti osobni radio za vojnika koji se pojavio na tržištu bio je H4855 Personal Role Radio (PRR) tvrtke Marconi Selenia. Uveden je u uporabu vojske Velike Britanije početkom 2002. godine i rabljen je u operaci-

jama britanske vojske u Afganistanu i Iraku. Do sada je prodan u 21 zemlju, uključujući veliki broj uređaja u mornarici i zrakoplovnim snagama SAD-a, te u australskoj, kanadskoj, jordanskoj i nizozemskoj vojsci.

PRR je radiouređaj za prijenos signala na manje udaljenosti predviđen za simpleksni rad u frekvencijskom području 2,400 do 2,483 GHz s raspoloživih 256 kanala. Prijenos informacija zaštićen je od prislušivanja. Napaja se s dvije AA baterije, izlazne je snage 50mW i osigurava prijenos do 500m na otvorenom i na razdaljini oko tri kata unutar zgrade. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Offset u Rumunjskoj

Offset se u Rumunjskoj pri javnim nabavama počeo spominjati potkraj devedesetih, te je kao jedna od mogućnosti za očuvanje obrambene industrije predstavljen vladi. Kada je Rumunjska i službeno pozvana da pristupi u NATO 2002. godine vlada je donijela Specijalnu uredbu za off-sete koja je regulirala osnovne kriterije primjene offseta. Kasnije je uredba upućena na parlamentarnu raspravu te je na temelju te uredbе 2003. godine usvojen **Zakon o offsetu**

Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ

Trustul de presa al MAPN

U dosadašnjim člancima o industrijskoj participaciji opisana je offset regulativa zemalja novih članica NATO-a. Među njima se posebno izdvajaju Češka, Mađarska i Poljska koje su punopravne članice NATO-a od 1999. godine i slijede određene trendove primjene offseta. Opisom offseta u Bugarskoj otvorili smo novu stranicu zemalja koje su ušle u NATO pet godina kasnije, tj. 2004. godine. Osim Bugarske i Rumunjske istodobno su primljene i Estonija, Latvija, Litva, Slovačka te susjedna nam Slovenija. Bit će zanimljivo pratiti razvoj industrijske participacije u području obrambene industrije pojedinih zemalja s obzirom na njihov regionalni položaj, gospodarski razvoj, stanje obrambene industrije, kao i brzinu usklađivanja potpune interoperabilnosti s normama NATO-a. Izbor za predstavljanje Rumunjske nakon Bugarske ima odre-

đenih razloga, a najvažniji od njih je bliskost tih zemalja budući da dijele istu granicu i prolaze kroz tranzicijsko razdoblje nakon raspada Varšavskog ugovora. Za razliku od Bugarske, Rumunjska je još prije ulaska u NATO savez imala dobro razvijenu kooperaciju na međunarodnoj razini s tvrtkama kao što su Oerlikon Contraves, Krauss Maffei Wegmann, Elbit Systems, Rafael, Caterpillar, Lockheed Martin, Thales CSF, Sagem, Racal, BAE Systems, Harris, Marconi Mobile i dr. Moramo imati na umu da je Rumunjska još 1974. godine ugovorila licencijsku proizvodnju helikoptera SA 330L Puma.

Još od 1990. godine Rumunjska radi na planu smanjenja i modernizacije svojih oružanih snaga i obrambene industrije. U tom razdoblju obrambena industrija je iz ministarstva obrane prenesena u ovlast ministarstva industrije i trgovine. ■

■ Rumunjska je nabavom dvije rabljene fregate Type 22 od Velike Britanije (London i Coventry) uspostavila mogućnost zajedničkog djelovanja sa savezničkim snagama. BAE Systems će realizirati nabavu i modernizaciju off-set sporazumom u vrijednosti oko 200 milijuna USD

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr

Jedan od prvih proizvedenih projektila Aster 15

Kako odabrati mornarički PZO raketni sustav? - europska ponuda

Suvremeni raketni PZO sustavi namijenjeni brodovima kupce dovode pred dilemu - odabrati između MBDA Aster i VL MICA s aktivnim radarskim samonavođenjem, ili nekog od proizvoda tvrtke Raytheon s poluaktivnim radarskim vođenjem

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Odabrati odgovarajući protuzračni raketni sustav za novi brod danas nije nimalo laka zadaća, osobito ako vam odabir nije unaprijed politički uvjetovan. Na tržištu se nudi veliki broj suvremenih sustava zapadne i ruske proizvodnje podjednake mogućnosti, uz najavu da će se za koju godinu na tržištu pojaviti i suvremeni PZO raketni sustavi kineske proizvodnje. Sadašnje članice NATO saveza i države koje očekuju da će to uskoro postati svoje ratne brodove mogu opremiti s nekoliko vrlo suvremenih PZO raketnih sustava. Donedavno je taj odabir bio znatno lakši jer su tržištem dominirale američke tvrtke, ali od nedavno se i na tom području promijenio od-

nos snaga. Tako američka tvrtka Raytheon nudi široki asortiman PZO raketnih sustava Standard Missile (SM) i Evolved SeaSparrow Missile (ESSM) s poluaktivnim radarskim navođenjem srednjeg, velikog i vrlo velikog dometa. S druge strane na tržištu je sve snažnije prisutna europska tvrtka MBDA sa svojim sustavom Aster. Odabir PZO raketnog sustava nije baš jednostavan jer za sobom povlači i odluku o kupnji odgovarajućih radara za motrenje zračnog prostora i, ako je potrebno, radarskih iluminatora, te brodskih zapovjednih sustava.

Evo jedan tipičan primjer: danska Naval Materiel Command (mornaričko zapovjedništvo za opremanje)

trenutačno obrađuje mogućnosti kupnje najboljeg PZO raketnog sustava za buduće tri fregate/patrolna broda istisnine 5000 tona čije će projektiranje početi 2007. godine. Jedna je mogućnost odabrati kombinaciju projektila Raytheon SM-2 Block III (dometa većeg od 150 km) i radarskih iluminatora SM-6 (dometa 220 km) koja se može dopuniti i projektilima ESSM namijenjenih za blisku obranu broda. Oba bi se projektila lansirala iz vertikalnih lansera Mk 41. Kao opcije za kontrolu zračnog prostora spominju se radari Raytheon AN/SPY-3 i Thales Nederland SEPAR. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Bitka za Beč

Prije šezdeset godina, u završnoj fazi II. svjetskog rata, vođena je "bitka za Beč". Pobjedom Crvene armije nad postrojbama njemačkog Wehrmachta i SS-a okončano je sedmogodišnje razdoblje nacističke vladavine u austrijskoj metropoli

Boris PERIĆ

Graničeći s Njemačkom i Italijom, Austrija se polovicom tridesetih godina XX. stoljeća našla gotovo okružena fašističkim državama. Njihovom političkom i gospodarskom pritisku zemlja se sve slabije odupirala, tako da je u ožujku 1938. došlo do tzv. anshlusa - pripojenja Austrije nacističkoj Njemačkoj, za koje se na plebiscitu, organiziranom 13. ožujka, dan nakon ulaska njemačke vojske - Wehrmachta u Austriju, opredijelila uvjerljiva većina Austrijanaca. Međutim, zločinačka politika Adolfa Hitlera, koji je tijekom prvog posjeta

bečkoj vijećnici izjavio kako će "taj biser od grada dostojno optočiti", nije donijela patnje i razaranja samo Europi i svijetu, već i Austriji i njezinom glavnom gradu.

Antisemitizam, koji je u Beču bilježio dugu tradiciju, doživjevši koncem XIX. stoljeća svoju političku kulminaciju, povezao se s nacističkom politikom, usmjerenom na istrebljenje židovskog etničkog elementa, te su već u studenom 1938. uništene bečke sinagoge, a s njima i središta religijskog i socijalnog života židovskih građana Beča. U listopadu 1938. provedeno je teritorijalno proširenje Beča, kojem je, po uzoru na njemačke gradove poput Hamburga, pripojeno 97 općina iz Donje Austrije. Broj gradskih kotara porastao je s 21 na 26, dok se površina grada utrostručila. Na tisuće građana Beča njemačka policija je uhitila, saslušavala i mučila, a učestale su i deportacije u koncentracijske logore.

U takvim uvjetima građani Beča proživjeli su godine II. svjetskog rata, čija se tragična zbilja - za razliku od događaja 1914. - 1918. - izravno ticala i njihova grada. Od 1943. učestali su saveznički zračni napadi na Beč, dok su u proljeće 1945. ratne operacije zahvatile i samo središte grada. Nakon što su 29. ožujka 1945. postrojbe Crvene armije iz smjera Blatnog jezera u Gradišću prvi put prešle austrijsku granicu, počinje bitka za Beč.

U nedjelju, 1. travnja 1945., Crvena armija zapadno od Beča zaobilaži u bombardiranjima gotovo sasvim uništeno Bečko Novo Mjesto. Njemačke novine javljaju o tobože uspješnim protuudarima njemačkih snaga na zapadnoj fronti, padaju Ludwigshafen, Mannheim i Heidelberg. Stanovništvo Beča poziva se da čuva pepeo jer za gašenje požara nedostaje pijeska. ■

Sovjetske postrojbe ispred austrijskog parlamenta

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr*

Kronika bliskoistočnog sukoba (I. dio)

Podjela Palestine

Potkraj XIX. stoljeća među europskim Židovima zaživjela je ideja o stvaranju suverene židovske države za koju je odabrano područje biblijske Palestine. Ostvarenje židovske državnosti pojavilo se na horizontu nakon poraza Otomanskog Carstva u I. svjetskom ratu i s početkom britanskog mandata u Palestini. No, početak židovskog useljavanja naišao je na ogorčen otpor palestinskih Arapa koji su u nekoliko navrata podigli oružane ustanke

Hrvoje BARBERIĆ

Židovski doseljenici počinju se vojno organizirati

Nijedno svjetsko žarište u proteklih pola stoljeća nije bilo kontinuirano nestabilno niti je imalo globalno važne posljedice kao područje prednjeg Bliskog istoka. Regija obuhvaća države Bliskog istoka okrenute Mediteranu - Izrael s okupiranim područjima te Libanon, Siriju, Egipat i Jordan. Početkom XX. stoljeća ta područja su se nalazila u sastavu Otomanskog Carstva, s iznimkom Egipta koji je bio britanski protektorat i Libanona u koji je prije djelomično penetrirala francuska kolonijalna vlast. Naseljavala ga je apsolutna većina muslimanskog stanovništva arapskog podrijetla s malim enklavama kršćanskih maronita, Židova i šijitskih muslimana.

Slabljenje Otomanskog Carstva krajem XIX. stoljeća dalo je određenu nadu arapskim liderima da će svršetkom otomanske vlasti biti stvorena jedinstvena arapska država. No, razvoj događaja tekao je drugim smjerom. Važnost regije za strateške interese europskih kolonijalnih sila bila je velika te je područje Bliskog istoka krajem I. svjetskog rata i propasti otomanske imperije, uz blagoslov Lige naroda, bi-

lo razdijeljeno između europskih sila na više teritorija s različitim stupnjem autonomije. Tako su na području prednjeg Bliskog istoka Velikoj Britaniji kao mandatna područja pripali Palestina, Transjordanija i Irak, a Francuskoj Sirija i Libanon.

Nastanak cionističkog pokreta i ideja židovske države

Kao odgovor na val antisemitizma, koji je u drugoj polovici XIX. stoljeća ponovno zapljusnuo Europu, među europskim Židovima nastala je ideja stvaranja suverene židovske države, koja bi bila jamstvo opstanaka Židova u svijetu. Na inicijativu austrougarskog Židova Theodora Herzla 1897. godine osnovan je cionistički pokret, koji je na svom prvom zasjedanju za mjesto osnivanja države izabrao biblijsku Palestinu. Pokret je dobio naziv po brdu Zion, na kojem je bio smješten jeruzalemski hram, a tvorac kovanice bio je austrijski filozof Nathan Birnbaum. Pokret je istodobno zatražio među-

■ Židovska milicija Haganah prije II. svjetskog rata predstavljala je kvalitetnu vojnu jedinicu

narodnu potporu za svoj cilj, no ideja židovske državnosti isprva nije naišla na osobito odobravanje u međunarodnim diplomatskim krugovima, a ideju cionizma i stvaranje židovske države u Palestini odlučno su odbacili arapski lideri.

No, realizacija ideje židovske državnosti ipak se pojavila na horizontu, nakon što je britanska vojska 1917. zauzela Palestinu. U tom trenutku najvećim postignućem cionističkog pokreta pokazalo se donošenje tzv. Balfourove deklaracije u studenom 1917., nazvane po britanskom ministru vanjskih poslova Balfouru. Tom je deklaracijom britanska vlada, nastojeći pridobiti potporu svjetskih Židova za sile Antante, dala potporu ideji da se na području Palestine osnuje židovska država. No, britanska je diplomacija vješto trgovala Palestinom u dva ranija slučaja. London je obećao Arapima stvaranje države na ruševinama Otomanskog Carstva u zamjenu za njihovu borbu protiv Turaka, o čemu svjedoči korespondencija britanskog povjerenika za Egipat McMahona i tada najutjecajnijeg arapskog vođe Huseina Ibn Alija vođena između 1915. i 1916., godine. U drugom dokumentu, tajnom dogovoru Sykes-Picot iz 1916. Velika Britanija je obećala podjelu područja svojim saveznicama Francuskoj i Rusiji.

Balfourova je deklaracija otvorila put većem židovskom useljavanju u Palestinu. Iako je u početku britanskog mandata u Palestini živjelo 590 tisuća Arapa i tek pedesetak tisuća Židova, taj se omjer ubrzo počeo mijenjati. Useljavanje Židova dodatno

su potaknuli gospodarska depresija tridesetih godina i uspon nacizma u Njemačkoj. Iako su Britanci nastojali održati političku ravnotežu između doseljenih Židova i arapske većine hraneći ih kontradiktornim obećanjima, s rastom židovske imigracije u Palestinu jačalo je i arapsko nezadovoljstvo. Prvi napadi na doseljene Židove dogodili su se 1920. u Jeruzalemu, a kulminirali su velikim arapskim ustancima 1929. i 1936. godine. Pobune su Britanci ugušili silom, a činjenica da je osim britanskih vojnih ciljeva na meti arapskih ustanika bilo i židovsko stanovništvo imala je za posljedicu stvaranje i naružavanje židovskih milicija.

Naoružavanje palestinskih Židova

Najveća židovska paravojna formacija bila je lijevo orijentirana skupina Haganah sa svojom elitnom jedinicom Palmach, iz koje je potekao niz židovskih lidera XX. stoljeća, kao što su Yitzak Rabin i Moshe Dayan. Na drugoj strani nalazila se

■ Britanski pokušaj kompromisa između dvaju zajednica - poštanska marka s hebrejskim i arapskim natpisom

ideološki desna oružana skupina Irgun Zvai Leumi, iz koje su pak potekli bardovi izraelske desnice Menachem Begin i Yitzak Shamir. Irgun snosi odgovornost za brojne napade na arapske civile te posebice za ubojstvo 250 arapskih civila u selu Dayr Yasyn. Obje su skupine sudjelovale u okršajima s arapskim militantima te u napadima na britanske garnizone u Palestini, da bi poslije, tijekom političke konsolidacije izraelskog vodstva, došlo i do

kratkotrajnog oružanog sukoba između te dvije skupine.

Tretirajući ga kao unutrašnje britansko pitanje, problem Palestine je 1937. pokušala riješiti tzv. Peelova komisija koja je predložila podjelu Palestine na dva dijela. Uoči početka II. svjetskog rata Velika Britanija je unatoč vijestima o progonu europskih Židova, u nastojanju da da ustupke Arapima, promijenila svoj blagonakloni stav prema useljavanju Židova u Palestinu i ograničila kontingent useljenika na 75 tisuća tijekom pet godina, dok je za veći broj imigranata bila potrebna arapska suglasnost. No, sve ozbiljne pokušaje rješavanja arapsko-židovskog konflikta prekinuo je početak II. svjetskog rata.

Ali ni rat u Europi i Sjevernoj Africi nije okončao povremene međusobne sukobe Židova i Arapa, koji su 1944. godine kulminirali oružanim ustankom židovske milicije Irgun protiv britanske vlasti u Palestini. Nakon što su na vidjelo izbila stradanja Židova za vrijeme holokausta, ideja židovske državnosti na Zapadu je dobila simpatije i veće razumijevanje. Unatoč tome, Velika Britanija nije dopustila useljavanje stotinjak tisuća preživjelih zatvorenika koncentracijskih logora u Palestinu, pa su mnogi našli utočište ilegalno. U razdoblju nakon rata London je stvorio nekoliko planova političkog rješenja Palestine koji su bili odbijeni jedan za drugim. Na poslijetku, Velika Britanija oslabljena u II. svjetskom ratu shvatila je da više nije spremna nositi teret angažmana u Palestini te je u veljači 1947. stavila svoj mandat u Palestini na raspolaganje Ujedinjenim Narodima i odlučila se povući.

U međuvremenu su se ostale zemlje regije polako izvlačile ispod kolonijalne vlasti - 1944. godine Libanon je postao neovisan, 1946. Transjordanija i Sirija, a Egipat je još 1922. stekao formalnu neovisnost uz britansku vojnu nazočnost na svom tlu koja se protegnula do

■ Doseljavanje Židova u Palestinu

1956. godine. Unatoč neovisnosti, u većini zemalja na vlasti su ostale monarhije ili političke elite koje su odgovarale bivšim kolonijalnim posjednicima. Tek su revolucije koje su se dogodile desetljeće kasnije otrgnule arapske države od kolonijalnog utjecaja. U Kairu su 1945. Egipat, Libanon, Sirija, Transjordanija, Irak, Saudijska Arabija i Jemen osnovali Arapsku ligu, političku organizaciju arapskih država čiji je deklarirani cilj bio zajednička suradnja i koordinacija vanjske politike država članica. No, u trenutku stvaranja, jedna od najvažnijih političkih zadaća Arapske lige bilo je sprječavanje nastanka židovske države u Palestini, koja će proglašenjem države Izrael tri godine kasnije evoluirati u vojnu zadaću.

U studenom 1947. Ujedinjeni narodi su Rezolucijom br. 181 odlučili da mandat Velike Britanije u Palestini prestaje u svibnju 1948. i objavili plan o podjeli Palestine na dvije države - židovsku i arapsku. Prema planu, oba su dijela trebala biti ujedinjena gospodarskom unijom a podjela je predviđala posebni status grada Jeruzalema kao područja pod izravnom jurisdikcijom Ujedinjenih naroda. Odluka je donesena uvjerljivom većinom glasova u Glavnoj skupštini, uz istodobnu potporu glasova Sjedinjenih Država i Sovjetskog Saveza. Velika Britanija ostala je suzdržana, a protiv podjele glasale su sve arapske zemlje. Palestinski Židovi prihvatili su plan, dok ga je arapska zajednica odlučno odbacila. Različit stav dviju zajednica prema UN-ovom planu rezultirao je eskalacijom borbi. ■

Miroslav Medimorec: "Piše Sunja Vukovaru", Istinite priče iz Domovinskog rata, Naklada P.I.P. Pavičić, Zagreb, 2004.

Miroslav Medimorec diplomirao je komparativnu književnost i engleski jezik, a završio je i Akademiju za kazališnu umjetnost u Zagrebu. Tijekom studija intenzivno se bavio teatro i radio na režijama brojnih predstava. Snimio je nekoliko televizijskih drama i adaptacija kazališnih predstava te na desetke radijskih drama i adaptacija. Iskustvo rada s ljudima i pronicanja u njihovu psihu pomoglo mu je kasnije da kao svjedok ratnih stradanja u Domovinskom ratu napiše knjigu o svome sudjelovanju u tim borbama. Naime, u rujnu 1991. kao hrvatski dragovoljac priključio se postrojbama u Sunji i na tamošnjem ratištu proveo šest mjeseci, a ovo je njegova prva objavljena knjiga. Priče u knjizi "Piše Sunja Vukovaru" utemeljene su, kako sam Medimorec navodi, uglavnom na njegovim i bratovim sjećanjima i nisu doslovan prikaz ratnih zbivanja kojima su osobno svjedočili. Zbog toga se kroz knjigu provlači određena pjesnička sloboda u tumačenju događaja u kojima su sudjelovali, kao i osoba s kojima su se tijekom rata susretali. Svrha knjige je bila, navodi autor, "otkriti skriveni izraz rata i pojedinaca u njegovom žrvnju".

Nikolina Petan

22. svibnja 1819. Prvi parobrod preplovio Atlantik

Čelične grdosije, vojne krstarice, tankeri i jahte više od stotinu godina vladaju svjetskim morima. No, postojalo je vrijeme kada ljudi nisu vjerovali da brodovi gonjeni teškim parnim strojevima mogu ploviti uspješno kao jedrenjaci. Točnije, nisu vjerovali da se uopće mogu održati na površini. Prvi je suprotno dokazao Robert Fulton, čiji je parobrod Clermont 1807. prevalio 240 kilometara pomoću Wattova stroja na paru. Sljedeće revolucionarno dostignuće parobrodom dvanaest godina poslije postigao je kapetan Moses Rogers. On je 22. svibnja 1819. s parobrodom Savannah iz istoimene luke u američkoj Georgiji krenuo preko Atlantika u Europu. Dvadeset devet dana poslije Savannah je pristala u englesku luku Liverpool. Osim Britanije, Savannah je obišla Dansku i Švedsku te Norvešku, a svečano ju je primio i ruski car Aleksandar I. u St. Petersburgu. Njezin pothvat ipak je ostao nepotpun, jer se brod koristio jedrima kad god bi mu zapuhao povoljan vjetar. Prvi parobrod koji je preplovio ocean isključivo snagom stroja postao je Great Western. Njemu je to uspjelo 1838. za samo četrnaest dana plovidbe.

25. svibnja 1995. Umro Krešimir Ćosić

Jedan od najboljih hrvatskih sportaša svih vremena, košarkaš Krešimir Ćosić umro je u Washingtonu 25. svibnja 1995. u 48 godini života. Najveći dio karijere proveo je u "Zadru", a presudan događaj u njegovom životu bio je odlazak na studij u SAD. Ćosić je postao najbolji igrač svoje sveučilišne momčadi, da bi ga na draftu za NBA izabrali LA Lakersi. Krešo se ipak odlučio vratiti u Europu, te je svojom igrom u Italiji, "Zadru" i "Ciboni" kod mnogih stekao epitet najboljeg europskog košarkaša. Krešo Ćosić bio je igrač ispred svoga vremena, prvi centar koji je bio u stanju organizirati igru. Imao je izniman osjećaj za prostor i raspored igrača na terenu, pravodobno je dodavao, sve što prije njega nijedan centar nije mogao. Osim na sportskom, Krešimir Ćosić se istaknuo i na diplomatskom polju kao ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Washingtonu. Domovina Hrvatska odužila mu se nazvanši državno natjecanje Kup Krešimira Ćosića.

Leon RIZMAUL

FILMOTEKA

Nestajanje - Machinist (kino)

- španjolsko-američki triler (107 min.)
- redatelj: Brad Anderson
- glavne uloge: Trevor Reznik (Christian Bale), Stevie (Jennifer Jason Leigh)

Ne tako davno Trevor Reznik bio je običan radnik. Voljeli su ga u društvu, svjesno je obavljao posao, a onda je odjednom počeo patiti od nesаницe. Zbog toga je jako omršavio i počeo praktično nestajati. Očajnički želeći odmor i mir sve je više počeo brkati prividenja i javu. Umislio si je da je žrtva velike zavjere, ali razloge (koji su mnogo banalniji) njegovih patnji gledatelj će saznati tek na kraju filma.

Moglo bi se reći da se u posljednjih pet-šest godina stvorio potpuno novi žanr. To su filmovi koji istražuju kako je to kada čovjek izgubi vlasništvo nad svojim ja. Ovo je takav film. Zbog toga *Nestajanje* možemo usporediti s *Klubom boraca*, *Mementom*, pa čak i sa *Šestim čulom*. *Nestajanje* je solidan psihološki triler, snimljen izrazito "hladnim" filmskim instrumentima: fotografijom, glazbom, glumom, režijom... Glavni glumac Bale (kojeg ćemo imati prigodu gledati kao Batmana u dolazećem jesenskom hitu) za tu je ulogu toliko smršavio (trideset kilograma - najviše u povijesti filma!) da izgleda upravo kao hodajući mrtvac. Redatelj Anderson (sjećamo ga se kao redatelja izvrsne TV-serije *Odjel za umorstva*) cijelo vrijeme se igra s gledateljevim žvicima i tjera ga na rub strpljenja pa malo nedostaje da se dignete i psujući napustite kino. Mnogo puta sam se sreo s takvim filmom - živcira te što je spor, ali ipak vjeruješ da će na kraju sve sjesti na svoje. I zbilja, u samo minutu-dvije sve se posloži i izadeš van zadovoljan. Upozorenje za kraj: ovo je film za strpljive. Ako nakon pola sata pomislite da nećete izdržati do svršetka filma, odustanite.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba u Galeriji "Zvonimir"

U Galeriji MORH-a "Zvonimir", Bauerova 33, 24. svibnja u 19 sati bit će svečano otvorena izložba slika pod nazivom "WAR(S) - RAT(OVI)". Autor je Ante Potočnjak Croatia iz Kastva, a izložba je organizirana u prigodi Dana oružanih snaga RH 28. svibnja. Izložba se može razgledati do 3. lipnja, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

Koncert Orkestra Hrvatske vojske

Povodom Dana OSRH-a Orkestar Hrvatske vojske održat će koncert 24. svibnja u Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" s početkom u 20 sati. Orkestrom će dirimirati Tomislav Fačini, a na rasporedu su djela Jakova Gotovca "Simfonijsko kolo" i Mile Cipe "Sunčev put" te suita Krešimira Baranovića "Licitarsko srce" i "Bolero" Mauricea Ravela.

Ulaznice su besplatne za sve djelatnike MORH-a i OSRH-a, a mogu se naručiti i rezervirati pozivom na brojeve telefona: 67-120, 86-772.

Šestodnevni rat 1967.

U svibnju 1967. Egipat je u tzv. *tampon zonu* Sinajskog poluotoka do-
vukao stotinu tisuća vojnika, tisu-
ću tenkova i pet stotina teških topova.
Prvih dana lipnja odnos snaga izme-
đu arapskih snaga na njegovim
granicama i Izraela bio je 3:1. Egip-
ćani su i dalje u blokadi držali **Tiran-
ski tjesnac** između **Crvenog mora** i zalje-
va **Aqaba**, a 5. lipnja Izrael je napao egi-
patske zračne baze i započeo je tzv. **Šes-
todnevni rat** u kojem je Izrael zauzeo po-
dručje nekoliko puta veće od područja
svoje države: Sinajski poluotok u potpu-
nosti, zapadnu obalu **Jordana** i **Golansku**
visoravan. Tijekom ratnih operacija pogi-
nulo je 766 izraelskih vojnika, a arapske
zemlje nikad nisu objavile svoje gubitke.

Za razliku od razdoblja stvaranja izraelske države
dvadesetak godina prije kada je na egipatskim vojnicima
i u opremi i u naoružanju bio prije svega vidljiv
britanski utjecaj, šezdesetih godina prošlog stoljeća
prevladavao je sovjetski. Generalno uzevši **Sovjeti** su
tada pomagali arapske zemlje, a **Zapad** je podržavao
Izrael. Egipatski komandosi nosili su odoru egipatske
izrade, a egipatske je izrade bila i većina opreme.

Odora kamuflažnog tipa bila je u potpunosti proizve-
dena od egipatskog pamuka, a sastojala se od dva od-
vojena dijela: kaputić je jednostavna kroja i bez naši-
venih džepova, a hlače nemaju nikavih našivenih ili
ušivenih džepova iznad koljena, ili sa strane. U osob-
nu naoružanju nerijetko je strojnica egipatske proiz-
vodnje - model **Port Said**. Riječ je o kopiji švedske
strojnice od 9mm **Carl Gustav**, koja se u Egiptu tad
proizvodila kao dio licencnog vojnog programa.

Za razliku od postrojbi komandosa i drugih elitnih je-
dinica koje su mahom nosile kamuflažne odore, stan-
dardna odora i oprema egipatskih vojnika godine
1967. bili su mnogo jednostavniji i skromniji. Pripad-
nici pješačkih postrojbi nosili su odoru khaki boje saši-
venu od pamuka, a bila je pogodna za duže nošenje i
nije se lako kidala, ali nije pružala neku zaštitu u ta-
mošnjim klimatskim uvjetima u kojima su dani prevru-
ći, a noću temperatura pada.

Sovjetski je utjecaj još jednom dobro vidljiv: puške
AK 47 i lako prepoznatljive sovjetske kacige. U posve-
mašnjoj suprotnosti s dijelovima sovjetske opreme bili
su nazuvci. Riječ je o britanskom dijelu odore koji je u
vrijeme Šestodnevnog rata bio star točno trideset godi-
na i vjerojatno potječe iz britanskih zaliha iz II. svjet-
skog rata.

Jurica MILETIĆ

www.navy.go.kr

Službena strani-
ca južnokorej-
ske ratne mor-
narice vrlo je zanim-
ljiv i hvale vrijedan
web uradak koji svo-
jom koncepcijom i
sadržajnošću svaka-
ko ostavlja korisnike
zadovoljnima. Ukoli-
ko želite preskočiti

intro na korejskom znakovlju, koje prosječnom Europljaninu
nije poznato, predlažemo da odmah kao URL ukucate
http://www.navy.go.kr:8001/english/en_main.jsp te pre-
traživanje i pregledavanje siteda započnete na engleskom
jeziku.

Vrlo zanimljiv link je **Quick link** koji se nalazi na vrhu, s
desne strane siteda, a kao podstranice nudi niz sadržaja, pa
i fotogaleriju s izvrsnim slikama mora i podmorja. Ispod
spomenutog linka može se pronaći i vrlo opširna i zanimljiva
povijest korejske ratne mornarice, no i ta podstranica,
baš kao i sve ostale, nema engleski prijevod. Fotografije se
mogu downloadati najmanje u srednjoj rezoluciji, a postavl-
jeni su i manji videoklipovi zanimljivog sadržaja i solidne
rezolucije.

Jedini nedostatak siteda je neredoviti update vijesti, što je
vrlo loše s obzirom na političku situaciju u okruženju **Južne**
Koreje, pogotovo na sjevernoj granici. Bilo bi i te kako za-
nimljivo pročitati službeni stav oružanih snaga o problema-
tici i odnosu sa **Sjevernom Korejom**.

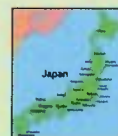
Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Najsjeverniji japanski veliki otok je:

- A Honshu
- B Shikoku
- C Hokkaido

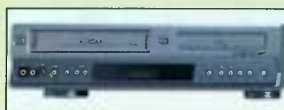

2. Od početka XVII. pa do kraja XIX. stoljeća
Japanom je upravljala šogunska dinastija:

- A Toranaga
- B Ishido
- C Tokugawa

3. Japanski grad koji je stoljećima bio
carska prijestolnica je:

- A Kyoto
- B Yokohama
- C Osaka

4. Samo jedna od ovih tvrtki je
izvorno japanska:

- A Samsung
- B Daewoo
- C Sony

5. Sadašnji japanski car zove se:

- A Hirohito
- B Sugiyama
- C Akihito

Photo: 1c,2c,3c,4c,5c

Ljeto 2005.

Djelatnici MORH-a, pripadnici OS-a RH, invalidi, udovice, djeca i roditelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja i članovi njihove uže obitelji, te umirovljeni djelatnici MORH-a i OS-a RH i ove turističke sezone mogu po povoljnim uvjetima ljetovati u hotelima "Zagreb" - Split i "Veli Jože" - Pula.

Ljetovanje je organizirano kao sedmodnevni paket-aranžmani (polupansion, puni pansion).

Rezervacije i informacije mogu se dobiti na recepcijama hotela.

Hotel "Veli Jože" - Pula

- u neposrednoj blizini gradskog središta
  - blizina gradske plaže Valkane
  - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Veli Jože" - Pula
Bečka 7, 52000 Pula
tel. 052/ 551-182, 551-320
fax: 052/ 214 - 240

Hotel "Zagreb" - Split

- u neposrednoj blizini Splita
  - vlastita plaža, sportsko-rekreativni sadržaji
  - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Zagreb" Duilovo
Put Duilova 23, 21000 Split
tel. 021/ 353-260
fax: 021/353-202